

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**

Kotnikova ulica 28, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 00

F: 01 369 78 32

E: gp.mddsz@gov.si

www.mddsz.gov.si

Številka: 0070-24/2013
Ljubljana, dne 14. 11. 2013
EVA: 2013-2611-0046
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: Zakon o inšpekciji dela (ZID-1) – novo gradivo št. 1
1. Predlog sklepov vlade:
Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10-ZUKN, 8/12, 21/13 in 47/13-ZDU-1G) je Vlada Republike Slovenije na seji dne sprejela naslednji sklep: Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o inšpekciji dela - ZID-1 (EVA 2013-2611-0046) in ga posreduje v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije. <p style="text-align: right;">Tanja ŠARABON GENERALNA SEKRETARKA</p>
Prejmejo: - Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
2.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
Peter Pogačar, generalni direktor Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela mag. Katja Rihar Bajuk, vodja Sektorja za delovna razmerja in druge oblike dela
2.b Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu Državnega zbora:
dr. Anja Kopač Mrak, ministrica Dejan Levanič, državni sekretar Peter Pogačar, generalni direktor Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela mag. Katja Rihar Bajuk, vodja Sektorja za delovna razmerja in druge oblike dela

3. Gradivo se sme objaviti na svetovnem spletu:		DA
4.a Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem oziroma skrajšanem postopku v Državnem zboru RS z obrazložitvijo razlogov:		
/		
4.b Predlog za skrajšanje poslovnih rokov z obrazložitvijo razlogov:		
Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti predlaga, da se gradivo obravnava na vladnih odborih 19. 11. 2013 in na redni seji Vlade RS 21. 11. 2013, zaradi čim hitreje obravnave v državnem zboru. Nov Zakon o inšpekciji dela je tako ena izmed prioritete vlade RS za leto 2013 kot zaveza v NRP 2013-2014.		
5. Kratek povzetek gradiva		
<p>Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je na podlagi Analize izvajanja Zakona o inšpekciji dela, letnih poročil o delu inšpektorata in drugih dokumentov in mnenj (Varuh Človekovih pravic, Državni svet RS, Komisija za preprečevanje korupcije...) identificiralo tri ključne probleme pri izvajanju Zakona o inšpekciji dela oz. delovanju Inšpektorata RS za delo pri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opredelitvi in razmejitvi pristojnosti med inšpektoratom in drugimi organi; - neusklajenosti Zakona o inšpekciji dela (ZID) in Zakona o inšpekcijskem nadzoru (ZIN); - pomanjkanje ustreznih resursov glede na obseg dela. <p>Osnovni cilj predloga zakona je zato izboljšanje obstoječe ureditve, ki določa organizacijo, pristojnosti in naloge inšpektorata, pooblastila inšpektorjev, postopek nadzora ter inšpekcijske ukrepe na način, ki se bo odražal v učinkovitejšem delu Inšpektorata RS za delo..</p> <p>Predlog zakona sledi zahtevi po odpravi ugotovljenih podvajanj v ureditvi inšpekcijskega nadzora po ZID z veljavnim ZIN. Zakon bolj jasno oziroma določno razmeji pristojnosti upravnega inšpekcijskega nadzorstva do sodnih postopkov; natančneje opredeli strokovno pomoč delavcem in delodajalcem; vzpostavlja Svet inšpekcije dela, kot tripartitni strokovni posvetovalni organ; vpeljuje nov institut strokovnega pomočnika; na novo definira sestavine zapisnika o inšpekcijskem nadzoru in zastruje kaznovalno politiko za prekrške ter daje mandat inšpektorju kot prekrškovnemu organu, da izreče globo v kateri koli višini predpisanega razpona, pri čemer upošteva težo in okoliščine prekrška.</p>		
6. Presoja posledic		
a)	na javnofinančna sredstva v višini, večji od 40 000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	na usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	na gospodarstvo, posebej na mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	na okolje, kar vključuje tudi prostorske in varstvene vidike	NE
e)	na socialno področje	NE
f)	na dokumenta razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> - na nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, - na razvojne politike na ravni programov po 	NE

	strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna - na razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic, višjih od 40 000 EUR /		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t+1	t+2	t+3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javna finančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a. Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra ukrepa, projekta/Naziv ukrepa, projekta	Šifra PP /Naziv PP	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1
SKUPAJ:				
II.b. Manjkajoče pravice porabe se bodo zagotovile s prerazporeditvijo iz:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra ukrepa, projekta/Naziv ukrepa, projekta	Šifra PP /Naziv PP	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1
SKUPAJ:				
II.c. Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov oz. povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1	

SKUPAJ:		
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic, nižjih od 40 000 EUR		
Predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun.		
8. Predstavitev sodelovanja javnosti		
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja	DA	
/Če DA:		
Datum objave: 29.7.2013 do 19.8.2013		
V razpravo so bili vključeni:		
<ul style="list-style-type: none"> - predstavniki zainteresirane javnosti, - predstavniki strokovne javnosti, 		
V javni razpravi občine in združenja občin niso sodelovale, saj jih predlog zakona neposredno ne zadeva.		
Mnenja, predloge, pripombe so podali:		
<ul style="list-style-type: none"> - Zbornica varnosti in zdravja pri delu, - Zagovornik načela enakosti 		
Upoštevani so bili:		
<ul style="list-style-type: none"> - delno 		
Bistvena odprta vprašanja:		
<ul style="list-style-type: none"> - Zbornica varnosti in zdravja pri delu je predlagala, da se v Svet inšpekcije dela vključi tudi predstavnike strokovne javnosti, čeprav gre za tripartitni strokovni posvetovalni organ socialnih partnerjev. Na ministrstvu prav tako že deluje Svet za varnost in zdravje pri delu, ki ga sestavljajo zlasti strokovnjaki za varnost pri delu, medicino dela in socialno varnost ter strokovnjaki iz delodajalskih organizacij in sindikatov. - Zagovornik načela enakosti je predlagal začasno vključitev posameznih določil do ureditve v matičnih predpisih (ZUNEO), kar pa ni sprejemljivo z vidika systemske ureditve delovanja IRSD v ZID. 		
<hr/> <p>Javnost je bila vključena v pripravo gradiva v skladu z Zakonom o.....,kar je razvidno v predlogu predpisa./</p>		
9. Predstavitev medresorskega usklajevanja		
Gradivo je koalicijsko usklajeno in je bilo poslano v medresorsko usklajevanje:		
<ul style="list-style-type: none"> - Službi Vlade Republike Slovenije za zakonodajo, - Ministrstvu za notranje zadeve, - Ministrstvu za finance, - Ministrstvu za pravosodje, - Informacijskemu pooblaščenču. 		
Datum pošiljanja: 9. 9. 2013 in 10.10.2013		
Gradivo je usklajeno:	v pretežni meri	

	<p>Bistvena odprta vprašanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prosta presoja inšpektorjev • odvzem dokumentacije • institut strokovnega pomočnika • vprašanje ustreznosti uporabe ustne odločbe <p>Priložiti mnenja organov, s katerimi gradivo ni usklajeno</p>
<p>Predlagatelj je v pretežni meri upošteval pripombe in komentarje podane v procesu usklajevanja s Službo Vlade Republike Slovenije za zakonodajo in dopolnil ter deloma popravil 8., 11., 12. in 21. člen in dopolnil obrazložitve. V celoti pa podanih predlogov ni bilo mogoče upoštevati zaradi naslednjih razlogov s strani predlagatelja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 8. člen: Člen opredeljuje samostojnost in prosto presojo inšpektorja glede svetovanja in pomoči ter izbire ukrepov v postopku nadzora glede na okoliščine, ZID in druge predpise. Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo meni, da »prosta presoja« inšpektorjev, glede na določila ZIN in upoštevanje načel samostojnosti in sorazmernosti, ni primerna. <p>Predlagatelj pojasnjuje, da je v prvem odstavku 8. člena določeno, da inšpekcijski nadzor, v mejah pristojnosti inšpektorata, opravlja inšpektor, pri čemer je eksplicitno poudarjeno načelo samostojnosti inšpektorja pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora, ki izhaja že iz 4. člena ZIN. Glavna naloga inšpektorja je, da zagotovi spoštovanje predpisov, kar lahko stori s svetovanjem in pomočjo (t.j. z ureditveno odločbo) ter s kaznovanjem. V zvezi s tem določba drugega odstavka 8. člena daje inšpektorju možnost, da glede na okoliščine primera in pooblastil po tem zakonu in drugih predpisih, prosto presoja glede svetovanja in pomoči ter izbire ukrepov. Takšna določba je skladna tudi z določbo drugega odstavka 17. člena Konvencije št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, ki zavezuje Republiko Slovenijo.</p> <p>V praksi se prosta presoja pri izbiri ukrepov izvaja v skladu z načelom sorazmernosti, kjer pri izbiri ukrepov inšpektor ob upoštevanju teže kršitve izreče ukrep, ki je za zavezanca ugodnejši, če je s tem dosežen namen predpisa, pri pa tem pa inšpektorji pri opravljanju nalog s svojimi ukrepi merijo na varovanje javnega interesa.</p> - 11. člen: Člen določa, pod katerimi pogoji in za koliko časa inšpektor lahko zaseže dokumentacijo, ki jo potrebuje za ugotavljanje resničnega stanja v obravnavani zadevi. Dokumentacijo lahko zaseže največ za 15 dni, če meni, da so očitno kršene pravice delavca oz. da obstaja sum prekrška ali hujših kršitev zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb ali splošnih aktov. O zasegu dokumentacije mora inšpektor zavezancu izdati potrdilo. Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo meni, da bi morala biti določba 11. člena predloga zakona, ki ureja zaseg dokumentacije, omejena z morebitnim oviranjem dejavnosti zavezanca (ZIN). <p>Zaseg dokumentacije na način kot je določen v določbi 11. člena omogoča inšpektorju, da takoj pridobi dokumentacijo, ki je pomembna za ugotavljanje dejanskega stanja in podlaga za ukrepanje, zavezancem pa onemogoča naknadno prirejanje ali spreminjanje dokumentacije. Iz praske inšpekcijskih nadzorov izhaja, da bi se sicer zavezanci inšpekcijskega nadzora ob poskusu zasega dokumentacije vedno sklicevali na oviranje dejavnosti, s čimer bi se postopki, sploh v primerih ugotavljanja zaposlovanja na črno in drugih podobnih primerih, zavlekli nedopustno dolgo. Odzeta dokumentacija se praviloma nanaša na dokumentacijo, povezano s kadrovskimi zadevami in dokumentacijo z vidika varnosti in zdravja pri delu, ki se neposredno ne tičeta delovnega procesa in ga ne ovirata. Narava te dokumentacije pa je takšna, da inšpektor z zasegom ne blokira poslovne dejavnosti zavezanca.</p> <p>S takšno ureditvijo se torej želi izogniti neutemeljenim ugovorom zavezancev, ki so vloženi izključno z namenom zavlačevanja inšpekcijskega postopka, s čimer se neposredno vpliva na manjšo učinkovitost inšpektorata, saj bi ugovori vodili v dodatno nepotrebno odločanje v postopku.</p> - 12. člen: Člen uvaja nov institut strokovnega pomočnika in opredeljuje njegove naloge in pristojnosti. Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo meni, da je navedeni člen preširoko zastavljen in neupravičeno odstopa od ZIN. 	

Predlagatelj ocenjuje, da bi strokovni pomočniki lahko pomembno prispevali k večji učinkovitosti inšpektorata, saj bi na ta način povečali možnosti za hitrejšo obravnavo prijav, kar bi posledično vplivalo na zmanjšanje zaostankov. Vpeljava strokovnih pomočnikov bi potekala skladno s kadrovsko politiko vlade in dejanskimi javnofinančnimi zmožnostmi organa.

Predlog zakona v 12. členu strokovnega pomočnika opredeljuje kot uradno osebo, katere naloge so: nudenje strokovne pomoči iz 4. člena tega zakona, sprejemanje vlog in drugih pobud za začetek postopka. Strokovni pomočnik lahko opravlja tudi posamezna procesna dejanja v inšpekcijskem postopku, vendar le v skladu z usmeritvami in pod nadzorom inšpektorja, ki vodi postopek. Strokovni pomočnik se pri opravljanju posameznih procesnih dejanj iz drugega stavka prvega odstavka izkazuje s pooblastilom glavnega inšpektorja, imeti pa mora najmanj srednjo splošno ali srednjo strokovno izobrazbo in opravljen strokovni izpit iz upravnega postopka.

- 21. člen: Člen določa možnost izdaje ustne odločbe v primerih iz 18. in 19. člena tega zakona. V teh primerih gre za hujše kršitve, ob katerih inšpektor za delo lahko ali mora prepovedati zavezancu delo delavcev, oziroma prepovedati delovni proces ali uporabo sredstev za delo. Prepoved mora biti praviloma takojšnja, zato je dana možnost inšpektorju, da o tem odloči z ustno odločbo. Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo opozarja na pogoje, ki morajo biti izpolnjeni za izrek ustne odločbe v skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku.

V primeru izdaje ustne odločbe gre za ureditev, ki jo vsebuje že veljavni ZID. Gre za uveljavljeno in utečeno prakso tako prvostopenjskega kot drugostopenjskega organa, ki se v praksi ni pokazala kot problematična. Poleg tega predlagatelj poudarja, da črtanje določbe iz ZID in prepuščanje ureditve izdaje ustne (prepovedne) odločbe zgolj ureditvi iz ZUP inšpektorju za delo ne daje zadostne podlage za ukrepanje v vseh možnih primerih, ko je takšen ukrep glede na naravo kršitve upravičen.

Tako npr. ZUP daje zadostno podlago za izdajo ustne odločbe le v primeru izdaje prepovedne odločbe iz 1. točke 19. člena ZID, ne pa tudi npr. v primerih iz naslednjih točk 19. člena ZID:

2. *da je delodajalec omogočil delo tujcu ali osebi brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev,*
3. *da je delodajalec ali uporabnik, h kateremu so v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja in trg dela, posredovani delavci s strani delodajalca, ki opravlja dejavnost posredovanja dela delavcev uporabniku, omogočil delo delavcu v nasprotju s predpisi, ki urejajo trg dela,*
4. *zaposlitev na črno, če posebni predpisi določajo pristojnost inšpekciji za delo,*
5. *delo otrok, mlajših od 15 let starosti v nasprotju s predpisi, ki urejajo delo otrok,*
6. *opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava v nasprotju z zakonom, ki ureja delovna razmerja.*

V navedenih primerih gre za nedopustno ravnanje, ki nima zakonske podlage in ga je treba prepovedati do odprave nepravilnosti. Ker je odprava nepravilnosti na način, da bo delo v zgoraj navedenih primerih možno nadaljevati, negotova, je treba tovrstno delo takoj prepovedati. Če inšpektor v teh primerih ne bi imel posebne podlage za izdajo ustne odločbe, bi torej moral izdati pisno odločbo, ki zavezanca formalno zavezuje šele z vročitvijo po pravilih splošnega upravnega postopka in bi kršitelj lahko za nedoločljiv čas (oviranje postopka, izogibanje vročitvi ipd.) nadaljeval z opravljanjem nezakonite aktivnosti.

Inšpektor mora v primeru izdaje ustne odločbe zavezancu izdati pisno odločbo najpozneje v 8 dneh, od dneva ko je opravljeno inšpekcijsko nadzorstvo. Zoper odločbo je dovoljena pritožba v petnajstih dneh od dneva vročitve, pritožba pa ne zadrži izvršbe.

10. Gradivo je lektorirano		DA
11. Zahteva predlagatelja za		
a)	obravnavo neusklajenega gradiva	NE

b)	za nujnost obravnave	NE
c)	obravnavo gradiva brez sodelovanja javnosti	NE
12. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti		DA
13. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade		DA
14. Gradivo je pripravljeno na podlagi sklepa vlade št. ... z dne ...		
<p>Dejan Levanič</p> <p>DRŽAVNI SEKRETAR</p>		

PRILOGE:

- Predlog zakona
- Soglasje Ministrstva za finance
- Mnenje Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
- Osnutek pravilnika o opravljanju posebnega strokovnega izpita inšpektorja v Inšpektoratu Republike Slovenije za delo

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

EVA: 2013-2611-0046

Številka:

Datum:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10-ZUKN, 8/12, 21/13 in 47/13-ZDU-1G) je Vlada Republike Slovenije na seji dne sprejela naslednji sklep:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o inšpekciji dela - ZID-1 (EVA 2013-2611-0046) in ga posreduje v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije.

Tanja ŠARABON
GENERALNA SEKRETARKA

Prejmejo:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

PREDLOG ZAKONA O INŠPEKCIJI DELA

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

– ocena stanja na področju urejanja

Zakon o inšpekciji dela (v nadaljnjem besedilu: ZID) je bil sprejet 20. junija 1994 in je začel veljati 15. julija 1994 (Uradni list RS, št. 38/94). Z njim se je zaradi izvajanja temeljne upravne funkcije, to je zaradi spremljanja stanja z upravnim nadzorom, uredila nova organizacija inšpekcijskih služb in zagotovila pravna varnost delavcev.

Med razloge za izdajo ZID je Vlada Republike Slovenije kot predlagatelj zakona navajala naslednje najpogostejše kršitve predpisov na področju delovnih razmerij:

- nespoštovanje določb zakona in kolektivnih pogodb o plačah in denarnih nadomestilih, ki se večinoma izplačujejo "na roko", brez ustreznih obračunov in poračunov;
- pri zagotavljanju pravic pri delodajalcih – obrtnikih in malih družbah, kjer so bili delavci zaradi znanih ekonomskih razmer pogosteje prisiljeni trpeti zlorabe glede sklenitve, obstoja in prenehanja delovnega razmerja;
- zlorabe pri prenehanju delovnega razmerja v škodo zavoda za zaposlovanje;
- uvajanje pogodbenega delovnega razmerja v nasprotju z Zakonom o delovnih razmerjih;
- neplačevanje prispevkov za socialno zavarovanje.

Zaradi preprečevanja kršitev je ZID predvidel nekaj instrumentov, med njimi možnost, da inšpektor z odločbo prepove delodajalcu opravljanje delovnega procesa do odprave nepravilnosti, možnost pečatenja sredstev za delo, delovnih prostorov in delovišč, možnost prekinitve dobave električne energije, vode, plina ter možnost preprečitve uporabe telekomunikacijskih zvez.

ZID je predvidel možnost, da inšpektor v primerih ponavljajočih se hujših kršitev pravic delavcev istega delodajalca predlaga pristojnemu organu odvzem dovoljenja za opravljanje dejavnosti.

Čeprav je ZID z novimi ukrepi in reorganizacijo omogočil boljše delo inšpekcijskih služb, pa je predlagatelj zakona ugotavljal, da zakonske možnosti še vedno niso v zadostni meri pripomogle k učinkovitosti inšpektorjev na področju zagotavljanja pravnega varstva delavcev, še zlasti pa na področju preprečevanja zaposlovanja na črno. Socialni sporazum za leto 1996 (Uradni list RS, št. 29/96) je izrecno zavezal Vlado Republike Slovenije, naj pripravi spremembe in dopolnitve ZID ter zagotovi pogoje za učinkovitejše delovanje Inšpektorata za delo, zlasti na področju zaposlovanja na črno, Separat sporazuma o zaposlovanju pa je predvidel sprejetje določenih sredstev za učinkovito preprečevanje nezakonitega zaposlovanja in nezakonitega prenehanja delovnega razmerja. Skladno s temi zavezami je bila novela zakona sprejeta leta 1997.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o inšpekciji dela (ZID-A) (Uradni list RS, št. 32/97) je dal možnost inšpektorju za delo, da v primerih očitnih kršitev pravic delavca zadrži izvršitev dokončnega sklepa, ki posega v obstoječe pravice, obveznosti in odgovornosti delavca, do njegove pravnomočnosti. Z novo določbo (15.c člen) je bila inšpektorju za delo naložena obveznost, naj v primeru ugotovitve kršitev glede sklenitve, obstoja in prenehanja delovnega razmerja, za katero je

sicer pristojno delovno sodišče, opozori delavca na to, da svoje pravice lahko uveljavlja v sodnem postopku.

ZID-A je dal legitimacijo inšpektorju za delo, da v primerih ponavljajočih se kršitev predpisov o zaposlovanju, predpisov o delovnih razmerjih in predpisov iz varnosti in zdravja pri delu istega delodajalca izda odločbo o prepovedi opravljanja dejavnosti in predlaga pristojnemu organu prenehanje, likvidacijo ali stečaj tega delodajalca.

ZID-A je dopolnil osnovno ureditev odločanja inšpektorja v primerih posebno hudih kršitev predpisov s področja delovnih razmerij, zaposlovanja in dela tujcev ter predpisal način odprave nepravilnosti, opredelil možnost izreka denarne kazni tudi za opustitev izvršitve upravne odločbe ter predvidel možnost mandatnega kaznovanja delodajalcev za tovrstne prekrške.

ZID je bil drugič spremenjen in dopolnjen zaradi ugotovitev Mednarodne organizacije dela ob spremljanju izvajanja Konvencije št. 81 Mednarodne organizacije dela o inšpekciji dela v industriji in trgovini ter zaradi potrebe po dopolnitvi pogojev glede smeri izobrazbe inšpektorjev za delo. Spremembe in dopolnitve Zakona o inšpekciji dela – ZID-B, sprejete leta 2000 (Uradni list RS, št. 36/00), so inšpektorjem podelile tudi policijska pooblastila glede ugotavljanja identitete oseb, ki pri delodajalcu opravljajo delo.

Ob spremembah ZID so se skladno dopolnjevale tudi kazenske določbe predpisa. Kaznovalna politika inšpekcijskih služb, med njimi tudi inšpekcije dela, pa je določena že z Zakonom o inšpekcijskem nadzoru (ZIN) (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo). Po določbi 40. člena ZIN se kazni za prekrške izrekajo v skladu s predpisom, ki je milejši za storilca prekrška, če je s posebnim zakonom, ki ureja pristojnosti posamezne inšpekcije, kot prekršek določeno isto dejanje, kot je navedeno v 38. in 39. členu ZIN. Zaradi navedene določbe ZIN se za kršitev procesnega predpisa praviloma izrekajo sorazmerno nizke kazni skladno z ZIN, čeprav so v ZID zagrožene kazni višje.

– navedba predpisov, ki urejajo to področje

ZIN ureja splošna načela inšpekcijskega nadzora, organizacijo inšpekcij, položaj, pravice in dolžnosti inšpektorjev, pooblastila inšpektorjev, postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom. Določba 3. člena ZIN določa, da se za inšpekcije, katerih delovanje urejajo posebni zakoni, ZIN uporablja samo glede tistih vprašanj, ki niso urejena s posebnimi zakoni. Glede vseh postopkovnih vprašanj, ki niso urejena z ZIN ali s posebnim zakonom, se uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek.

Pristojnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo (v nadaljevanju: inšpektorat) so določene tudi v materialnih zakonskih predpisih, od katerih so primarni Zakon o delovnih razmerjih, Zakon o varnosti in zdravju pri delu, Zakon o socialnem varstvu, Zakon o urejanju trga dela in Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

Stvarno pristojnost inšpektorata, kot je določena v 1. členu ZID, natančneje določajo naslednji predpisi:

- Zakon o zaposlovanju in delu tujcev;
- Zakon o stavki;
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju;
- Zakon o kolektivnih pogodbah (izvajanje kolektivnih pogodb);
- Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti;
- Zakon o omejevanju porabe alkohola (prodaja oziroma ponudba alkoholnih pijač med delovnim časom na delovnem mestu);

- Zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov (prepoved kajenja v delovnih prostorih, pogoji, ki jih morajo izpolnjevati kadilnice v delovnih prostorih);
- Zakon o minimalni plači;
- Zakon o delnem povračilu nadomestila plače;
- Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi (nadzor nad delovnim časom in obveznih počitkih mobilnih delavcev pri prevoznikih).

Posamezne pristojnost inšpektorata, poleg 1. člena ZID in navedenih materialnih prepisov, določajo tudi:

- Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih;
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ugotavljanje in sankcioniranje kršitev pravice do krajšega delovnega časa zaradi starševstva, zagotovitev pravice do odsotnosti materi, očetu, drugi osebi ter kršitev (staršev) v zvezi z izrabo starševskega dopusta);
- Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (izvajanje dejavnosti brez dovoljenja);
- Zakon o duševnem zdravju (nadzor nad delom izvajalcev socialno varstvenih storitev in programov);
- Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja (nadzor v okviru stvarne pristojnosti);
- Zakon o javni rabi slovenščine (nadzor v okviru stvarne pristojnosti);
- Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ter zakonitostjo in strokovnostjo dela komisij ter posebne določbe o postopku nadzorstva);
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;
- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (nadzor nad izvajanjem pravic iz naslova delovnih razmerij in zaposlovanja po tem zakonu);
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (izpolnjevanje zahtev tega zakona v skladu s pristojnostmi za posamezne proizvode, ki izhajajo iz predpisov o organizaciji in delovnem področju ministrstev oziroma drugih predpisov, ki določajo njihovo pristojnost in naloge; določena dodatna pooblastila na podlagi zakona);
- Zakon o splošni varnosti proizvodov.

– podatki o rezultatih spremljanja izvajanja obstoječega predpisa (predstavitev ciljev, ki jih je predpis zasledoval, ocena doseženih ciljev, metode oziroma merila, po katerih je narejena ocena doseženih ciljev, vzroki, zakaj cilji niso bili ali niso bili v celoti doseženi)

Podatki o rezultatih spremljanja izvajanja obstoječega predpisa so zajeti v vsakoletnih poročilih o delu inšpektorata in v Analizi izvajanja Zakona o inšpekciji dela.

Cilj predpisa je zagotoviti učinkovit nadzor nad izvajanjem predpisov, ki zavezujejo pravne in fizične osebe ter državne organe na področjih, ki skladno s tem predpisom in drugimi materialnimi predpisi spadajo v pristojnost inšpektorata.

Čeprav je ZID iz leta 1997 s kasnejšimi spremembami in dopolnitvami dal inšpektorjem za delo nove instrumente za nadzor nad izvajanjem predpisov s področja dela in zaposlovanja ter drugih predpisov in čeprav so se s predpisi iz delovnega prava po uveljavitvi Zakona o delovnih razmerjih iz leta 2002 razmejile pristojnosti med inšpekcijo dela in delovnimi sodišči, so se v zadnjih letih, zlasti pa v obdobju krize, pogosto izražale zahteve po večjih, dodatnih pooblastilih inšpekcije za delo in po višjih kaznih za sankcioniranje prekrškov ter po učinkovitejšem inšpekcijskem ukrepanju.

Ob povečanem obsegu dela in novih zadolžitvah na podlagi sprememb predpisov na različnih področjih se inšpektorat že vrsto let sooča s kadrovsko podhranjenostjo. Januarja 2005 so inšpektorji za delo postali tudi prekrškovni organi na I. stopnji. Vlada Republike Slovenije je zato julija 2009 sprejela sklep o dodatni kvoti osmih novih inšpektorjev za delo oziroma povečanju dovoljenega števila

zaposlenih na 116 javnih uslužbencev. Kadrovska podhranjenost inšpektorata je poudarilo tudi Poročilo o revidiranju delovanja Inšpektorata Republike Slovenije za delo z dne 17. novembra 2010, ki navaja, da je kadrovska opremljenost inšpektorata zaradi omejitev pri zaposlovanju nezadostna, zato je oteženo uresničevanje smernic delovanja za leto 2010 ter obstaja pomembno tveganje za učinkovito in uspešno delovanje revidirane enote v letu 2011.

Leta 2011 je inšpektorat zaposloval 88 inšpektorjev, decembra 2012 pa le še 81. Po stanju 31. decembra 2012 je bilo v inšpektoratu tako zaposlenih 106 uslužbencev, od tega 87 na uradniških in 19 na strokovnih tehničnih delovnih mestih. Od navedenega števila zaposlenih je bilo 81 inšpektorjev. V Inšpekciji nadzora delovnih razmerij je delo opravljalo 44 inšpektorjev, v Inšpekciji nadzora varnosti in zdravja pri delu 33 inšpektorjev in v Socialni inšpekciji štirje inšpektorji.

V letu 2012 se je povečalo število novih poslovnih subjektov in tistih, ki so med letom zamenjali organizacijsko obliko, prenehali poslovati zaradi stečaja, izbrisa iz poslovnega registra oziroma so postali insolventni, kar inšpektorjem povzroča dodatne težave ob opravljanju nadzora ter ukrepanju zoper kršitelje na podlagi Zakona o prekrških.

– poglobitni problemi oziroma vprašanja na področju urejanja (jasna opredelitev, velikost in obseg, vzrok za nastanek problema)

Pomanjkljivosti in ovire za učinkovitejše delovanje inšpektorata, kot izhajajo iz poročil o delu inšpektorata in Analize izvajanja ZID izpostavljajo:

- v praksi so težave pri opredelitvi in razmejitvi pristojnosti med inšpektoratom in drugimi organi. Pri izvajanju nadzora in ukrepanju skladno z zakonskimi pooblastili je pristojnost inšpektorata omejena s predpisi na drugih področjih, predvsem predpisi o delovnih sodiščih, prihaja pa tudi do podvajanja pristojnosti med posameznimi inšpekcijami (npr. podvajanje pristojnosti Inšpekcije za sistem javnih uslužbencev in Inšpektorata RS za delo);

- neusklajenosti ZID in ZIN, ki je bil sprejet in uveljavljen kasneje, pri posameznih postopkovnih vprašanjih in predpisanih globah za iste prekrške;

- pomanjkanje ustreznih resursov glede na obseg dela, pri čemer izstopata kadrovska podhranjenost ter neustrezna, pomanjkljiva ali zastarela oprema na določenih področjih (avtomobili, merilci, prenosniki, ipd.).

– na kakšen način so bili problemi ugotovljeni

Izpostavljeni problemi so opredeljeni v letnih poročilih o delu inšpektorata in v Analizi izvajanja ZID. Dokumenti, iz katerih izhajajo podatki, ki so bili podlaga za ugotovitev izpostavljenih problemov, so tudi letna poročila Varuha človekovih pravic Republike Slovenije in Komisije za preprečevanje korupcije, mnenja in predlogi, sprejeti sklepi Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide Državnega zbora Republike Slovenije, sklepi Komisije za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti z dne 12.11.2010 ob obravnavi načelnega mnenja Komisije za preprečevanje korupcije, zapisniki sej Odbora za pravna vprašanja Inšpekcijskega sveta, analiza zahtev socialnih partnerjev, ki so bile podane v memorandumih, Revizijsko poročilo Računskega sodišča Republike Slovenije: Doseganje ciljev Inšpektorata RS za delo z dne 8. 4. 2008, končno poročilo Službe za notranjo revizijo o revidiranju delovanja Inšpektorata RS za delo z dne 17. 11. 2010 ter mnenje Državnega sveta k Poročilu o delu inšpektorata RS za delo za leto 2012.

– **predpisi Evropske unije, ki vplivajo na področje urejanja**

Direktiva Sveta z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu (89/391/EGS) opredeljuje določene pristojnosti nacionalnega pooblaščenega organa pri nadzoru zagotavljanja varnega in zdravega dela delavcev. Na podlagi usklajene slovenske zakonodaje z direktivo je pristojni organ v Sloveniji inšpektorat.

– **mednarodni sporazumi, ki vplivajo na področje urejanja**

Med mednarodnimi pravnimi viri, ki vplivajo na področje urejanja so najpomembnejše konvencije Mednarodne organizacije dela:

- Konvencija št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini,
- Konvencija št. 129 o inšpekciji dela v kmetijstvu,
- Konvencija št. 155 o varstvu pri delu, zdravstvenem varstvu in delovnem okolju,
- Konvencija št. 161 o službah medicine dela,
- Evropska socialna listina (3. člen).

Za urejanje področja so pomembna tudi nekatera priporočila Mednarodne organizacije dela, na primer Priporočilo št. 81 iz leta 1947 in Priporočilo št. 133 iz leta 1969. Zlasti pomembno z vidika opredelitve pristojnosti in pooblastil inšpekcije je Priporočilo št. 81, ki med drugim uvaja dolžnosti preventivnega delovanja inšpektoratov za delo držav članic, dolžnost medsebojnega sodelovanja delodajalcev in delojemalcev na področju varnosti in zdravja pri delu ter neposrednega dostopa njihovih predstavnikov do inšpektorata. Priporočilo nadalje določa, naj naloge inšpekcije dela ne vključujejo tudi conciliacije ali arbitraže pri reševanju delovnih sporov.

Vse navedene konvencije Mednarodne organizacije dela s področja varnosti in zdravja pri delu ter Evropska socialna listina (3. člen) nalagajo državam članicam, naj izvedejo potrebne aktivnosti, s katerimi zagotovijo, da veljajo za delodajalce, delavce in zastopnike delavcev zakonski predpisi, potrebni za izvajanje njihovih določb, ter zagotovijo ustrezen nadzor in kontrolo.

– **odločbe Ustavnega sodišča, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev**

/

– **odločbe Sodišča Evropske unije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev**

/

– **razlogi, ki utemeljujejo potrebo po novem predpisu ali spremembi in dopolnitvi obstoječega predpisa**

Skladno z novimi pristojnostmi inšpektorata je treba uskladiti in prilagoditi tudi organizacijski predpis ter opredeliti postopek in ukrepe inšpektorja, upošteva vse materialne predpise, ki inšpektoratu nalagajo posamezne naloge in določajo njegovo pristojnost.

Kot pri dosedanjih spremembah predpisa je pglavitni razlog za predlagane spremembe težnja po izboljšanju učinkovitosti inšpekcije, ki deluje na vedno več področjih upravnega nadzora. Pri tem je nujna kadrovska krepitev inšpektorata. Prenos manj zahtevnih nalog na strokovne pomočnike lahko razbremeni inšpektorje in poveča učinkovitost organa.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Osnovni cilj predloga zakona je izboljšanje obstoječe ureditve, ki določa organizacijo, pristojnosti in naloge inšpektorata, pooblastila inšpektorjev, postopek nadzora ter inšpekcijske ukrepe. Predlog zakona sledi zahtevi po odpravi ugotovljenih podvajanj v ureditvi inšpekcijskega nadzora po ZID z veljavnim ZIN. Cilj predloga zakona je bolj jasno oziroma določno razmejiti pristojnosti upravnega inšpekcijskega nadzorstva do sodnih postopkov oziroma opredeliti, kaj je dolžnost inšpektorja za delo, kadar ugotovi kršitve, za katere je sicer pristojno delovno sodišče.

Cilj, ki ga zasleduje predlog zakona, je tudi povečanje učinkovitosti izvajanja nalog inšpektorata z ustrezno kaznovalno politiko ob ohranitvi preventivne in svetovalne funkcije.

2.2 Načela

Glede vseh vprašanj, ki jih predlog zakona izrecno ne ureja drugače kot ZIN, veljajo določbe ZIN in s tem tudi temeljna načela izvajanja inšpekcijskega nadzora, kar vključuje načelo samostojnosti, varovanja javnega interesa ter interesov pravnih in fizičnih oseb.

Inšpektorji so skladno z ZIN dolžni opravljati naloge in izvrševati dana pooblastila po načelu sorazmernosti, pri izbiri ukrepov pa upoštevati težo kršitve. Predlog zakona vključuje načelo proste presoje, po katerem lahko inšpektor glede na okoliščine primera in pooblastil po zakonu prosto presoja glede svetovanja in pomoči ter izbire ukrepov. Inšpektor nudi tudi strokovno pomoč v zvezi z izvajanjem zakonov in drugih predpisov iz svoje pristojnosti.

Ker se glede vseh postopkovnih vprašanj, ki niso urejena s predlogom zakona, niti z ZIN, uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek-ZUP, so inšpektorji dolžni izvajati inšpekcijski nadzor tudi po načelih ZUP.

Zakon vpeljuje tudi načelo sodelovanja, po katerem inšpektorat pri svojem delu sodeluje z zainteresirano javnostjo in drugimi organi.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

– konkreten opis predlaganih rešitev

V splošnih določbah predlog zakona natančneje določa vsebino, ki je predmet urejanja zakonskega predpisa.

Pristojnost inšpekcijskega nadzora je po predlogu zakona opredeljena po področjih, ki so predmet inšpekcijskega nadzora, skladno z ureditvijo v posameznih materialnih predpisih. Nadzor na teh področjih je lahko omejen z določbami drugih predpisov.

Inšpektorat ima skladno s predlogom zakona pristojnosti za opravljanje nadzora tudi na drugih področjih, če posebni predpisi tako določajo.

Za inšpektorje in za opravljanje inšpekcijskega nadzora se poleg določb predloga zakona, uporabljajo tudi določbe ZIN in ZUP ter določbe posebnih predpisov, ki urejajo posamezna področja nadzora. Organizacijsko ostaja inšpektorat organ v sestavi ministrstva, pristojnega za delo, pri čemer se notranje organizacijske enote oblikujejo v skladu s predpisi, ki urejajo notranjo organizacijo in sistemizacijo v organih državne uprave. Kot po obstoječi ureditvi, vodi inšpektorat glavna inšpektorica oziroma glavni inšpektor.

Kot je urejeno v veljavnem predpisu, tudi po predlogu zakona inšpektorat nudi strokovno pomoč delavcem in delodajalcem ter sodeluje z državnimi in drugimi organi oziroma subjekti ter predstavniki delavcev in delojemalcev kot tudi z izobraževalnimi, raziskovalnimi organizacijami in drugimi strokovnjaki.

Predlog zakona vzpostavlja Svet inšpekcije dela, tripartitno sestavljen strokovni posvetovalni organ, ki ga imenuje minister, pristojen za delo. Pristojnosti sveta so v sprejemanju stališč in priporočil za učinkovitejše delovanje inšpekcije dela.

Predlog zakona dopolnjuje vsebino letnega poročila inšpektorata z navedbo podatkov o zaposlenih javnih uslužbencih na inšpektoratu in vloženih prijavah, sicer pa ostaja določba glede vsebine poročila nespremenjena, spreminja pa se postopek obravnave poročila, ki ne bo več obravnavano v državnem zboru, ampak na Vladi RS in Ekonomsko-socialnem svetu.

Določbe o inšpektorici oziroma inšpektorju (v nadaljevanju: inšpektor) so v predlogu zakona dopolnjene oziroma spremenjene. Inšpektor ima mandat, da v okviru svojih pooblastil presoja glede na okoliščine posameznega primera glede svetovanja, pomoči oziroma izbire ukrepa.

Pogoji za inšpektorja so glede izobrazbe vezani na ureditev v predpisih o javnih uslužbencih. Predlog zakona pa določa smeri izobrazbe, zahtevane delovne izkušnje ter pogoje v zvezi s strokovnim izpitom za inšpektorja. Enako kot v veljavnem predpisu sta opredeljeni pravica in dolžnost inšpektorja do izpopolnjevanja strokovnega znanja in usposabljanja.

Določba o zasegu dokumentacije je spremenjena glede možnega časa zasega in sicer je rok z osem dni podaljšan na 15 dni, kar je enako kot je urejeno v ZIN.

Novost v predlogu zakona je poglavje o strokovni pomočnici oziroma strokovnem pomočniku (v nadaljnjem besedilu: strokovni pomočnik). Po predlogu zakona bo strokovni pomočnik lahko po pooblastilu glavnega inšpektorja opravljal določene naloge pod nadzorom inšpektorja, ki vodi postopek. Strokovni pomočniki bodo z opravljanjem svojih nalog razbremenili inšpektorje določenih predvsem administrativnih del in opravil.

V predlogu zakona je novo poglavje "Postopek pri opravljanju inšpekcijskega nadzora", ki določa način uvedbe in vodenja postopka, opredeljuje vsebino zapisnika o opravljenem inšpekcijskem pregledu. Postopek inšpekcijskega nadzora se vedno vodi po uradni dolžnosti, razen če zakonski predpis določa drugače. Določba o vsebini zapisnika je na novo opredeljena in vključuje tudi podatke, ki jih vsebuje zapisnik, kadar se poleg upravnega nadzora vodi tudi prekrškovni postopek.

V poglavju o postopku pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora predlog zakona opredeljuje tudi pojem zavezanca po zakonu, na katerega se sklicujejo določbe predloga zakona glede obveznosti oziroma pravic subjekta v inšpekcijskem nadzoru.

Poglavje "Ukrepi inšpektorja in pritožba" vsebuje določbe o vrstah in načinu izrekanja posameznih ukrepov inšpektorja, v odvisnosti od ugotovljenih nepravilnosti. Tako kot v obstoječi ureditvi, lahko inšpektor ukrepa z izdajo ureditvene ali prepovedne odločbe. Z ureditveno odločbo inšpektor delodajalcu odredi, naj z dejanjem, opustitvijo oziroma z aktom v določenem roku zagotovi izvajanje

predpisov. Prepovedna odločba se lahko izda v primerih hujših kršitev predpisov varnosti in zdravja pri delu in kadar delodajalec onemogoča inšpekcijski pregled. V izrecno navedenih primerih pa inšpektor mora izdati prepovedno odločbo, in sicer ob neposredni nevarnosti za življenje delavcev, v primerih nezakonitega dela otrok, napotenih delavcev ali tujcev, v primerih opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava in v primerih zaposlovanja na črno.

V izjemno nujnih ukrepih inšpektor odloča ustno in nato v osmih dneh izda upravno odločbo. Pri zavezancu, ki ponavlja hujše kršitve predpisov, lahko inšpektor pečati prostore in sredstva za delo ter prepove distribucijo oziroma dobavo elektrike, vode ipd. Določba o odložitvi izvršbe na zahtevo zavezanca se glede pogojev za odložitev izvršbe ne spreminja, podaljšan pa je rok za odločitev o zahtevi s treh dni na pet dni. Kot v veljavni ureditvi, je drugostopni organ v upravnem postopku ministrstvo, pristojno za delo, razen kadar je z zakonom določeno drugače.

Na novo je v predlogu zakona določeno, da v vseh primerih, ko inšpektor pri opravljanju nadzora ugotovi, da je v konkretnem primeru za odločanje pristojno delovno sodišče, prizadetega delavca na to opozori in ga napoti na uveljavljanje pravic pred sodiščem.

Predlog zakona zastruje kaznovalno politiko za prekrške in daje mandat inšpektorju kot prekrškovnemu organu, da izreče globo v kateri koli višini predpisanega razpona, pri čemer upošteva težo in okoliščine prekrška.

– **variantne rešitve, ki so bile proučevane, in argumenti za predlagano rešitev**

/

b) Način reševanja:

– **vprišanja, ki se bodo reševala s predlaganim zakonom**

Z novim Zakonom o inšpekciji dela se bosta uredili pristojnost in organizacija inšpektorata, se bodo predpisali pogoji za inšpektorja in strokovnega pomočnika ter se bodo določili pooblastila in ukrepi v inšpekcijskem nadzoru.

– **vprišanja, ki jih bodo reševali izvršilni predpisi, in seznam izvršilnih predpisov, ki bodo prenehali veljati**

/

– **vprišanja, ki se bodo reševala na drug način in kako (npr. kolektivne pogodbe)**

/

– **vprišanja, na katera ni mogoče poseči s predpisi**

/

– **vprišanja, ki naj bi bila deregulirana (ni več potrebe po regulaciji)**

/

– **vprišanja, ki se bodo reševala s predpisi, za katera je bilo poprej opravljeno eksperimentiranje in testiranje zaradi ugotovitve primernosti ukrepanja**

/

c) Normativna usklajenost predloga zakona

- z obstoječim pravnim redom (veljavno zakonodajo)

DA

- s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Republiko Slovenijo

DA

- predpisi, ki jih je tudi treba sprejeti oziroma spremeniti in »paketno« obravnavati

DA

č) Usklajenost predloga predpisa:

- s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi

/

- s civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba odprtih vprašanj)

/

- s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so podali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti)

/

d) Povzetek Poročila o sodelovanju javnosti pri pripravi predloga zakona:

- spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen

Spletna stran Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/predpisi_v_pripravi/ .

- čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče posredovati stališča, predloge, mnenja in pripombe

29. 7. 2013 do 19. 8. 2013

- datum in kraj morebitne javne obravnave ali druge oblike sodelovanja

/

- seznam subjektov, ki so sodelovali

Zbornica varnosti in zdravja pri delu, Zagovornik načela enakosti.

– **bistvena stališča, predlogi, mnenja in pripombe javnosti**

Predlog drugačne sestave Sveta inšpekcije, ki ga imenuje minister za delo, predlog v smeri večjega dostopa javnosti do podatkov IRSD in predlog, k začasni ureditvi posameznih postopkov do ureditve v matičnih zakonih.

– **bistvena stališča, predlogi, mnenja in pripombe javnosti, ki niso bili upoštevani in zakaj**

Zbornica varnosti in zdravja pri delu je predlagala, da se v Svet inšpekcije dela vključi tudi predstavnike strokovne javnosti, čeprav gre za tripartitni strokovni posvetovalni organ socialnih partnerjev. Na ministrstvu prav tako že deluje Svet za varnost in zdravje pri delu, ki ga sestavljajo zlasti strokovnjaki za varnost pri delu, medicino dela in socialno varnost ter strokovnjaki iz delodajalskih organizacij in sindikatov.

Zagovornik načela enakosti je predlagal začasno vključitev posameznih določil do ureditve v Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja (ZUNEO), kar pa ni sprejemljivo, saj ZID določa predvsem tehnične in organizacijske vidike delovanja IRSD, prekrške in globe za posamezne kršitve pa predpisujejo materialni predpisi kot so npr. ZDR, ZUT, ZUNEO ipd.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

– **ocena finančnih sredstev za državni proračun**

Predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun.

– **ocena drugih javno finančnih sredstev**

Predlog zakona nima finančnih posledic na druga javna finančna sredstva.

– **predvideno povečanje ali zmanjšanje prihodkov državnega proračuna**

/

– **predvideno povečanje ali zmanjšanje obveznosti za druga javna finančna sredstva**

/

– **predvideni prihranki za državni proračun in druga javna finančna sredstva**

/

– **sredstva bodo zagotovljena z zadolževanjem (poročta)**

/

– **v naslednjem proračunskem obdobju bodo sredstva zagotovljena.....**

/

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni potrebno zagotoviti dodatnih sredstev v proračunu.

- **sredstva so zagotovljena v sprejetem državnem proračunu v okviru naslednjih podprogramov**

/

- **sredstva bodo zagotovljena z rebalansom oziroma spremembami državnega proračuna.**

/

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakon ni predmet usklajevanj s pravnim redom EU.

- **prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih,**

/

- **prikaz ureditve v pravnem redu EU,**

Na ravni Evropske unije ni zavezujočih predpisov, ki bi državam članicam nalagali zahteve po ureditvi vsebine predlaganega predpisa.

- **prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU,**

1 AVSTRIJA

1.1 Organizacija

Avstrijski inšpektorat za delo (Die Arbeitsinspektion) je organ v sestavi Zveznega ministrstva za delo, socialne zadeve in varstvo potrošnikov (Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz). Sestavljen je iz centralne enote (Zentral-Arbeitsinspektorat), 19. regionalnih inšpektoratov za delo (Arbeitsinspektorate) in specialnega inšpektorata za gradbeništvo (Arbeitsinspektorat für Bauarbeiten). V vsaki zvezni deželi deluje vsaj en regionalni inšpektorat za delo, ki vsebuje tudi posebno zdravstveno inšpekcijo za delo. V celotnem inšpektoratu je zaposlenih približno 550 ljudi od tega spoštovanje predpisov na terenu nadzoruje približno 300 zaposlenih. Centralna enota nadzoruje in koordinira delo regionalnih inšpektoratov za delo in specialnega inšpektorata za gradbeništvo.

1.2 Pristojnosti

Avstrijski inšpektorat za delo je ključna institucija za nadzor na področju delovnih pogojev v Avstriji. Pod njegovo pristojnost spada večina zaposlenih razen zaposleni v institucijah deželne in lokalne samouprave, zaposleni v kmetijstvu in gozdarstvu, zaposleni v registriranih verskih skupnostih in zaposleni v privatnih gospodinjstvih. Inšpektorat nadzira varnost in zdravje pri delu ter spoštovanje

določb o delovnem času, odmoru, zaposlovanju otrok in mladine, zaščiti nosečih delavk in doječih mater. Inšpektorat nima pristojnosti na področju pogodb o zaposlitvi, kolektivnih pogodb, zaposlovanja na črno, plač in socialnega dampinga.

Inšpektorat izvaja delo v okviru rutinskih pregledov ali podrobnejših pregledov (na podlagi prijave, resnejše nesreče pri delu ipd.). Svoj prihod lahko delovni inšpektorji najavijo, vendar jih zakonodaja k temu ne zavezuje. Ob prihodu v podjetje, na gradbišče ali v druge delovne prostore o tem obvestijo delodajalca, ki je lahko pri pregledu navzoč ali pa za to pooblasti enega izmed zaposlenih, ki je dolžan inšpektorjem zagotoviti neoviran nadzor ter vso ustrezno dokumentacijo. Zagotovijo lahko tudi možnost, da pri nadzoru lahko sodelujejo tudi predstavniki delavcev ali odgovorne osebe za varnost in zdravje na delovišču oziroma v podjetju, te predstavnike je o nadzoru dolžan obvestiti delodajalec.

Če so ob nadzoru ugotovljene nepravilnosti, inšpektor o tem obvesti delodajalca in mu v konzultacijah razloži najprimernejši način odprave nepravilnosti. Delodajalec prejme zapis, v katerem so navedene ugotovljene kršitve, naloženi popravljalni ukrepi in roki za njihovo izvedbo. Če popravljalni ukrepi niso izvedeni v naloženih rokih, inšpektor poda pobudo ustreznemu organu za pričetek uradnega (kazenskega/prekrškovnega) postopka. Inšpektor lahko v primerih, ko gre za hujše nepravilnosti, da pobudo za pričetek uradnega postopka tudi, ne da bi delodajalcu naložil odpravo nepravilnosti. V primeru ugotovljene neposredne nevarnosti za varnost ali zdravje zaposlenih lahko inšpektor prepove nadaljnje opravljanje dela z uradnim obvestilom ali v celoti ali deloma zapečati proizvodne in delovne prostore. Uradno opozorilo v zvezi z nepravilnostmi lahko inšpektor poda tudi ustno, in če temu v 14 dneh ne sledi pisna oblika, se razume, kot da so bile nepravilnosti odpravljene.

1. 3 Sodelujoči organi

Spoštovanja nacionalne zakonodaje, kolektivnih pogodb in predpisov EU na področju delovnih razmerij in pogodbe o delu (minimalna plača, prispevki, regres ipd.) ne nadzoruje avstrijski inšpektorat za delo, temveč posamezne institucije, določene s področno zakonodajo. V primeru »minimalne« plače in prispevkov je tako prva nadzorna institucija davčna uprava; ta v primeru suma kršitev preveri podatke in o izsledkih obvesti nosilca zdravstvenega zavarovanja (v primeru gradbeništva BUAK), ta pa izvede poostreni nadzor in v primeru ugotovljene kršitve obvesti ustrezen upravni organ, da izpelje prekrškovni postopek. Zagrožene sankcije za nespoštovanje predpisov na področju minimalne plače so od 1.000 do 10.000 evrov na delavca, če so bili prizadeti do trije delavci (od 2.000 do 20.000 evrov v primeru ponovitve prekrška) in od 2.000 do 20.000 evrov na delavca, če so bili prizadeti več kot trije delavci (od 4.000 do 50.000 evrov v primeru ponovitve prekrška). O neizpolnjevanju določil pogodb o zaposlitvi odločajo delovna in socialna sodišča v okviru deželnih sodišč. Pri odločanju »pravim« sodnikom pri teh sporih pomagajo »laični« sodniki, ki so predstavniki delodajalcev in delojemalcev.

2 NEMČIJA

2. 1 Organizacija

Nadzor nad izvajanjem delovne zakonodaje in zakonodaje na področju varnosti in zdravja pri delu je v Nemčiji v pristojnosti posameznih zveznih dežel. V tem pogledu ne obstaja enotna ureditev nadzora, temveč nadzor izvajajo posamezna deželna ministrstva, pristojna za delo in socialne zadeve, ki so na zvezni ravni povezana v koordinacijo ministrstev za delo in socialne zadeve. Pri nadzoru izvajanja določil na področju varnosti in zdravja pri delu imajo precejšnje pristojnosti tudi zavarovalnice za primer nesreč pri delu, poklicnih bolezni in zdravstvenih tveganj, povezanih z delom. Tako nacionalno ministrstvo za delo in socialne zadeve kot resorna deželna ministrstva in zavarovalnice so zavezani k izmenjavi podatkov in preprečevanju tveganj na področju varnosti in zdravja pri delu ter k skupnemu oblikovanju strategij in pristopov na tem področju. Za neizpolnjevanje določil pogodb o zaposlitvi, sporih, povezanih z odpuščanjem, obstoj delovnega razmerja ipd. so pristojna deželna delovna

sodišča. V primeru neplačila prispevkov ali drugih dajatev, povezanih z delom in delavci, pa sta pristojni deželni socialno in finančno sodišče.

Pristojna deželna ministrstva praviloma oblikujejo posebne urade ali inšpekcije, ki so pristojni za nadzor nad izvajanjem zakonodaje na področju varnosti in zdravja ter nekaterih drugih določil, povezanih z delovnimi razmerji (delovni čas, delo otrok in mladine, noseče ženske ipd.), pogosto pa izvajajo ti uradi in inšpekcije tudi nadzor nad drugimi področji (sociala, varstvo potrošnikov, varstvo okolja ipd.). Bavarska inšpekcija dela (Gewerbeaufsicht) je sestavni del bavarskega ministrstva za delo, socialne zadeve, družino in ženske (Bayerisches Staatsministerium für Arbeit, Sozialordnung, Familie und Frauen). Deželno ministrstvo oziroma deželna inšpekcija nadzira delo okrajnih inšpekcij za delo, ki imajo urade v mestih in občinah posameznih okrajev. V vseh organih na deželni in nižjih ravneh je na tem področju zaposlenih 440 ljudi (administracija + inšpektorji).

2. 2 Pristojnosti bavarske inšpekcije dela

Bavarska inšpekcija dela (Gewerbeaufsicht) je sestavni del bavarskega ministrstva za delo, socialne zadeve, družino in ženske (Bayerisches Staatsministerium für Arbeit, Sozialordnung, Familie und Frauen) in je pristojna za področje varnosti in zdravja pri delu, organizacijo dela, delo otrok in mladine, nevarne snovi in varstvo potrošnikov. Inšpektorji z delodajalci in delavci sodelujejo na področju vzpostavljanja in ohranjanja zdravega in varnega delovnega okolja, nadzorujejo delo in proizvodne prostore, uveljavljajo zakonska določila na tem področju in v primerih večjih kršitev neposredno sankcionirajo delodajalce. Nadzori se izvajajo rutinsko na podlagi vnaprej predvidenega programa ali naključno na podlagi v preteklosti ugotovljenih kršitev in prijav kršitev.

2. 3 Sodelujoči organi

Spoštovanja nacionalne zakonodaje, kolektivnih pogodb in predpisov EU na področju delovnih razmerij in pogodbe o delu (minimalna plača, prispevki, regres ipd.) ne nadzorujejo inšpektorji za delo, temveč praviloma ustrezna sodišča oziroma deželni organi. Za primer neizplačila plače oziroma neizpolnjevanja določil pogodb o zaposlitvi je tako pristojno deželno delovno sodišče. V primeru neplačila prispevkov ali drugih dajatev, povezanih z delom in delavci, pa sta pristojni deželni socialno in finančno sodišče. Posebno vlogo pa na področju varnosti in zdravja pri delu igrajo tudi ustrezne zavarovalnice in skladi.

3 ITALIJA

3. 1 Organizacija

Inšpekcija dela v Italiji spada pod okrilje Ministrstva za delo in socialno varnost (del (Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali) in sledi organiziranosti ministrstva na nacionalni, regionalni in pokrajinski ravni. Na nacionalni ravni je bil leta 2004 ustanovljen Direktorat za inšpekcijske dejavnosti (Direzione generale per l'Attività Ispettiva), ki načrtuje, koordinira in nadzira delo inšpekcij za delo. Regionalne in deželne enote skrbijo za enotno izvajanje nadzora v smislu enotne razlage prava in uporabe skupnih metod dela. Glavna funkcija regijskega direktorata inšpekcije dela je koordinacija in nadzor dela, ki ga inšpektorji za delo opravljajo v okviru pokrajinskih direktorats. Pokrajinske direktorate inšpekcije dela sestavljajo oddelek za nadzor na področjih delovnih razmerij in varnosti in zdravja pri delu, oddelek za obvezne mediacije oziroma conciliacije na področju delovnih sporov ter izdajo upravnih dovoljenj in oddelek za pritožbe zoper izdane upravne ukrepe.

Inšpektorji so javni uslužbenci, ki so glede pooblastil pri izvajanju svojih nalog izenačeni s sodnimi uradniki. Zaposlijo se na podlagi regionalnih natečajnih postopkov in so po izobrazbi diplomanti prava, inšpektorji na področju varnosti in zdravja pri delu pa morajo imeti univerzitetno izobrazbo na področju

strojništva ali medicine. Usposabljanje inšpektorjev traja štiri mesece ter vključuje praktično izobraževanje in kratko teoretično usposabljanje (kazenski postopek, pravdni postopek, upravno pravo, delovno pravo ipd.).

3. 2 Pristojnosti

Inšpektorat za delo deluje na celotnem državnem ozemlju ter zagotavlja izvajanje predpisov iz lastne pristojnosti. Za nadzor je pristojen v večini dejavnosti, z nekaj izjemami: pomorski, kopenski promet, kamnolomi in rudniki. Inšpektorat za delo je pristojen tudi za nadzor nad izvajanjem zakonodaje na področju dela v javnem sektorju. Inšpektorat v prvi vrsti nadzira izvajanje predpisov na področju delovnih razmerij ter varnosti in zdravja pri delu. Ob navedenem pa se ukvarja tudi s področji zaposlovanja na črno, prisilnega dela in trgovine z ljudmi, vključno z delom otrok.

Inšpektorji opravljajo nadzore v obliki pregledov na podlagi prijav ali načrtovanih naključnih obiskov. Pregledi se opravljajo brez predhodnega obvestila in kadar je potrebno, podnevi ali ponoči, tudi med vikendi. Izvajajo se tudi skupni inšpekcijski pregledi z drugimi organi. Posredovanje inšpektorjev za delo je v 80 odstotkih izvedeno na podlagi prejetih vlog, pregledi pa se običajno izvajajo v prisotnosti dveh inšpektorjev.

Inšpektor za delo v okviru inšpekcijskega nadzora preverja, ali delodajalec ravna v skladu z določbami delovne zakonodaje, ter v primeru neskladnosti odredi ukrepe v okviru svoje pristojnosti za odpravo kršitev. V blažjih primerih kršitev inšpektorji delodajalcem odredijo ukrepe za odpravo kršitev v določenem roku. Po poteku časa organ preveri, ali so bile naložene obveznosti izpolnjene. V primeru neodprave nepravilnosti inšpektor za delo uvede postopke v skladu z zakonom in predloži zadevo v nadaljnje obravnavanje.

Inšpektor za delo ima tudi pooblastilo, da odredi takojšnjo prepoved opravljanja dela v primerih, ko je ugotovljeno zaposlovanje na črno in je število na črno zaposlenih delavcev enako ali večje od 20 odstotkov vseh zaposlenih delavcev. Neupoštevanje prepovedi se kaznuje z zaporom do šestih mesecev. Delodajalec se izogne prepovedi opravljanja dela, če odpravi nepravilnosti in poravnava administrativno globo v višini 2.500 evrov, poleg še drugih sankcij. Prav tako so predpisane visoke sankcije v primeru kršitev v zvezi z obveznimi evidencami na področju dela.

3. 3 Sodelujoči organi

Do sredine devetdesetih let prejšnjega stoletja so kršitve delovne zakonodaje v Italiji praviloma imele naravo kaznivih dejanj, skladno z navedenim je spoštovanje nacionalne zakonodaje, kolektivnih pogodb in predpisov EU na področju delovnih razmerij in pogodbe o delu spadalo v pristojnost posameznih pristojnih sodišč. Kasnejše reforme pa so naravo kršitev delovne zakonodaje v pretežni meri prelevile v prekrške. V primeru neplačila prispevkov za socialna zavarovanja lahko tako inšpektorat za delo prične postopek, ki privede do izdaje odločbe o prekršku in denarne kazni za delodajalca. Kadar odločba o prekršku vključuje tudi predlog odškodnine za delavce, lahko delodajalec Pokrajinskemu direktoratu za delo (Direzione Provinciale del Lavoro) predlaga poravnavo. Če do poravnave ne pride, lahko Pokrajinski direktorat potrdi predlog inšpektorja, ki je iztožljiv v civilnem postopku, delodajalec pa se lahko pritoži še na Regionalni odbor za delovna razmerja (Labour Relations Regional Committee) pri Regionalnem direktoratu za delo (Direzione Regionale del Lavoro).

– **izjava o skladnosti predloga zakona s pravnimi akti Evropske unije in korelacijska tabela, če gre za prenos direktive.**

/

6. PRESOJA POSLEDIC NA POSAMEZNA PODROČJA

6.1 Administrativne posledice

Razen ustanovitve strokovnega posvetovalnega telesa Svet inšpekcije dela, ki ga imenuje minister, pristojen za delo, predlog zakona nima administrativnih posledic.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Predlog zakona nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

Predlog zakona nima posledic na socialnem področju.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic na druga področja

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

Predlog zakona o inšpekciji del je bil objavljen na spletnih straneh Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in na portalu e-demokracija. Javna razprava je potekala od 29. 7. 2013 do 19. 8. 2013.

Pripombe na predlog zakona sta podala Zbornica varnosti in zdravja pri delu in Zagovornik načela enakosti. Podani predlogi so se nanašali na drugačno sestavo Sveta inšpekcije, ki ga imenuje minister za delo, večji dostop javnosti do podatkov IRSD in predlog, k začasni ureditvi posameznih postopkov do ureditve v matičnih zakonih (ZUNEO).

Ministrstvo je upoštevalo predlog zagovornika načela enakosti, ki zagotavlja večjo dostopnost javnosti do podatkov IRSD in predlog zakona ustrezno popravilo. Drugi predlog zagovornika, vključitev posameznih določil v ZID oziroma ustrezni prilagoditev ZID do ureditve v Zakonu o uresničevanju načela enakega obravnavanja (ZUNEO), pa je ministrstvo zavrnilo, saj ZID določa predvsem tehnične in organizacijske vidike delovanja IRSD, prekrške, postopke in globe za posamezne kršitve pa predpisujejo materialni predpisi kot so npr. ZDR-1, ZUTD, ZUNEO ipd. Prav tako je ministrstvo zavrnilo predlog Zbornice varnosti in zdravja pri delu za drugačno sestavo Sveta inšpekcije dela, saj gre za tripartitni strokovni posvetovalni organ socialnih partnerjev, s katerim se zasleduje namen večje

vključenosti socialnih partnerjev na področju dela IRSD. Na ministrstvu pa že deluje Svet za varnost in zdravje pri delu, ki ga sestavljajo zlasti strokovnjaki za varnost pri delu, medicino dela in socialno varnost ter strokovnjaki iz delodajalskih organizacij in sindikatov.

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON O INŠPEKCIJI DELA (ZID-1)

I. Splošne določbe

1. člen (vsebina zakona)

Ta zakon ureja pristojnost in organizacijo Inšpektorata Republike Slovenije za delo (v nadaljnjem besedilu: inšpektorat), pooblastila in pogoje za inšpektorico oziroma inšpektorja (v nadaljnjem besedilu: inšpektor), naloge in pogoje za strokovno pomočnico oziroma strokovnega pomočnika (v nadaljnjem besedilu: strokovni pomočnik), postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom.

2. člen (pristojnost inšpektorata)

- (1) Inšpektorat opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov z naslednjih področij, če s predpisi ni drugače določeno:
 1. varnosti in zdravja pri delu,
 2. delovnih razmerij, minimalne plače, trga dela in zaposlovanja, dela in zaposlovanja tujcev, sodelovanja delavcev pri upravljanju in stavk.
- (2) Inšpektorat opravlja tudi inšpekcijski nadzor nad izvajanjem drugih zakonov in predpisov, če ti tako določajo.

3. člen (uporaba zakona)

Če ni s tem zakonom drugače določeno, se za izvrševanje inšpekcijskega nadzora ter za inšpektorje uporabljajo določbe zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor, določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek, ter določbe posebnih predpisov, ki urejajo nadzor posameznih inšpekcij, ki delujejo v inšpektoratu.

4. člen (strokovna pomoč)

Poleg opravljanja nalog inšpekcijskega nadzora daje inšpektorat delodajalcem in delavcem strokovno pomoč v zvezi z izvajanjem zakonov in drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov iz svoje pristojnosti.

5. člen (sodelovanje z zainteresirano javnostjo in drugimi organi)

- (1) Inšpektorat pri svojem delu sodeluje z državnimi organi ter drugimi javnimi in zasebnimi subjekti, ki delujejo na področjih iz pristojnosti inšpektorata, kot tudi s sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in združenji delodajalcev.
- (2) Inšpektorat sodeluje tudi z raziskovalnimi in izobraževalnimi organizacijami ter s strokovnjaki na področju dela.

6. člen (svet inšpekcije dela)

- (1) Ministrica ali minister, pristojen za delo (v nadaljnjem besedilu: minister), imenuje Svet inšpekcije dela (v nadaljnjem besedilu: svet).
- (2) Svet ima šest članov, ki so imenovani za obdobje petih let. Svet je posvetovalni strokovni organ ministra, ki je sestavljen tripartitno, iz dveh predstavnikov Vlade Republike Slovenije, in sicer enega predstavnika ministrstva, pristojnega za delo, in enega predstavnika inšpektorata, dveh predstavnikov sindikatov ter dveh predstavnikov delodajalskih organizacij.
- (3) Člane sveta iz sindikatov in delodajalskih organizacij imenuje minister na predlog Ekonomsko-socialnega sveta.
- (4) Svet spremlja izvajanje zakonodaje na področju dela inšpektorata ter sprejema stališča in priporočila za učinkovitejše delovanje organa.
- (5) Svet se opredeli do letnega poročila o delu Inšpektorata Republike Slovenije za delo.

- (6) Materialne in tehnične pogoje, potrebne za delovanje sveta, zagotavlja ministrstvo, pristojno za delo.
- (7) Svet uredi organizacijo, način dela in odločanja s poslovníkom.

7. člen
(letno poročilo)

- (1) Do konca marca tekočega koledarskega leta inšpektorat predloži ministrstvu, pristojnem za delo, poročilo o svojem delu za preteklo koledarsko leto. Poročilo, v katerem morajo biti navedeni splošni statistični podatki, mora vsebovati zlasti:
 1. navedbo zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb ter splošnih aktov iz pristojnosti inšpektorata,
 2. podatke o številu javnih uslužbencev zaposlenih na inšpektoratu,
 3. podatke o številu delodajalcev po dejavnostih, v katerih je bil opravljen inšpekcijski pregled, ter o številu delavcev, zaposlenih pri teh delodajalcih,
 4. podatke o številu pregledov po dejavnostih, v katerih je bil opravljen inšpekcijski pregled,
 5. podatke o vloženih prijavih, ugotovljenih kršitvah in vloženih ovadbah za kazniva dejanja, o izrečenih ukrepih ter o uresničevanju izrečenih ukrepov po dejavnostih,
 6. podatke o nezgodah pri delu s smrtnim izidom, kolektivnih nezgodah, nezgodah pri delu, zaradi katerih je delavec nezmožen za delo več kot tri delovne dni ter o ugotovljenih poklicnih boleznih po dejavnostih.
- (2) V primerih iz 5. in 6. točke prejšnjega odstavka mora inšpektorat predlagati tudi ukrepe za reševanje vprašanj s tega področja.
- (3) Vlada Republike Slovenije poročilo obravnava najkasneje do 30. junija tekočega koledarskega leta in ga najkasneje v treh mesecih od dneva obravnave predloži generalnemu direktorju Mednarodnega urada za delo. Vlada Republike Slovenije poročilo predloži tudi Ekonomsko-socialnemu svetu.

II. Inšpektor in njegova pooblastila

8. člen
(opravljanje nadzora)

- (1) Inšpekcijski nadzor, v mejah pristojnosti inšpektorata, samostojno opravlja inšpektor.
- (2) Inšpektor lahko glede na okoliščine primera in pooblastila v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi prosto presoja glede svetovanja in pomoči ter izbire ukrepov.

9. člen
(pogoji za inšpektorja)

- (1) Inšpektor mora imeti izobrazbo, določeno v predpisih, ki urejajo sistem javnih uslužbencev, najmanj pet let delovnih izkušenj in opravljen strokovni izpit za inšpektorja.
- (2) Inšpektor mora najkasneje eno leto po imenovanju za inšpektorja opraviti tudi posebni strokovni izpit.
- (3) Posebni strokovni izpit opravlja inšpektor pred komisijo, ki jo imenuje minister. Minister predpiše pogoje za člane komisije, program posebnega strokovnega izpita, postopek prijave in opravljanja izpita ter druga vprašanja, povezana s posebnim strokovnim izpitom za inšpektorja.
- (4) Inšpektor ima pravico in dolžnost izpopolnjevati svoje strokovno znanje in se usposablja za delo po programu inšpektorata.

10. člen
(pooblastila inšpektorja)

Inšpektor ima poleg pooblastil iz zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor, pri opravljanju inšpekcijskega nadzora pravico naročiti neodvisen odvzem vzorcev ali meritve v času, v delovnem prostoru ali v delovnem okolju, ki ga določi sam.

11. člen
(zaseg dokumentacije)

Inšpektor lahko največ za petnajst dni zaseže dokumentacijo, ki jo potrebuje za ugotavljanje resničnega stanja v obravnavani zadevi, če meni, da so očitno kršene pravice delavca oziroma, da obstaja sum prekrška ali hujših kršitev zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb oziroma splošnih aktov, za nadzor nad izvajanjem katerih je pristojen inšpektorat. O zasegu dokumentacije

inšpektor izda zavezancu potrdilo, iz katerega mora biti razvidno, katera dokumentacija je bila zasežena. Dokumentacije državnih organov, ki je določena kot tajna, inšpektor ne sme zaseči.

III. Strokovni pomočnik

12. člen

(naloge strokovnega pomočnika)

- (1) Strokovni pomočnik po tem zakonu je uradna oseba, zaposlena v inšpekciji, ki nudi strokovno pomoč iz 4. člena tega zakona ter sprejema vloge in druge pobude za začetek postopka. Strokovni pomočnik lahko opravlja tudi posamezna procesna dejanja v inšpekcijskem postopku pred izdajo odločbe, vendar le v skladu z usmeritvami in pod nadzorom inšpektorja, ki vodi postopek.
- (2) Strokovni pomočnik se pri opravljanju posameznih procesnih dejanj iz prejšnjega odstavka izkazuje s pooblastilom glavnega inšpektorja.
- (3) Strokovni pomočnik mora imeti najmanj srednjo splošno ali srednjo strokovno izobrazbo in opravljen strokovni izpit iz upravnega postopka.

IV. Postopek pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora

13. člen

(zavezanec)

Zavezanec v skladu s tem zakonom je fizična ali pravna oseba ali drug subjekt, ki je dolžan ravnati v skladu s predpisi, za nadzor nad izvajanjem katerih je pristojen inšpektorat, in pri katerem se uvede inšpekcijski postopek.

14. člen

(uvedba postopka)

Postopek inšpekcijskega nadzora se vodi po uradni dolžnosti, razen če zakon ne določa drugače.

15. člen

(zapisnik)

- (1) Zapisnik o opravljenem inšpekcijskem pregledu mora vsebovati zlasti podatke o:
 - dnevu in času inšpekcijskega pregleda,
 - zavezancu,
 - ugotovljenem dejanskem stanju,
 - izjavah oseb, navzočih pri inšpekcijskem pregledu,
 - zasegu dokumentacije,
 - pooblašчени uradni osebi, ki opravlja pregled, ter o drugih osebah, prisotnih pri pregledu.
- (2) Za potrebe vodenja postopka o prekrških zapisnik iz prejšnjega odstavka vsebuje tudi podatke po zakonu, ki ureja prekrške, zlasti pa:
 - podatke o kršitelju: osebno ime, EMŠO oziroma datum in kraj rojstva, državljanstvo, prebivališče oziroma ime, sedež in matično številko pravne osebe, zaposlitev odgovorne osebe,
 - kraj in čas storitev prekrška,
 - pravno opredelitev prekrška.

V. Ukrepi inšpektorjev

16. člen

(odločba)

- (1) Po opravljenem inšpekcijskem nadzoru ima inšpektor pravico in dolžnost z odločbo zavezancu odrediti, da z dejanjem, opustitvijo dejanja oziroma z aktom, v roku, ki ga določi inšpektor, zagotovi izvajanje zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb ter splošnih aktov iz svoje pristojnosti.

- (2) Zoper odločbo iz prejšnjega odstavka je dovoljena pritožba v petnajstih dneh od dneva njene vročitve. Pritožba zoper odločbo ne zadrži izvršitve odločbe.
- (3) Zavezanec mora inšpektorju poročati o izvršitvi odločbe v osmih dneh po poteku posameznega roka za njeno izvršitev.

17. člen

(opozorilo delavcu ter seznanitev z ugotovitvami in ukrepi)

- (1) Če inšpektor pri opravljanju inšpekcijskega nadzora ugotovi, da je v konkretnem primeru za odločanje pristojno delovno sodišče, delavca opozori, da lahko uveljavlja svoje pravice pred pristojnim delovnim sodiščem.
- (2) Če inšpektor oceni, da je to potrebno zaradi varovanja pravic drugih oseb, delodajalcu s sklepom odredi, da o ugotovitvah inšpekcijskega nadzora in izrečenih ukrepih pisno seznani delavce na pri delodajalcu običajen način (npr. na določenem oglasnem mestu v poslovnih prostorih delodajalca ali z uporabo informacijske tehnologije) ter sindikat ali svet delavcev oziroma delavskega zaupnika pri delodajalcu.

18. člen

(možnost prepovedne odločbe)

Inšpektor lahko z odločbo prepove zavezancu opravljanje dela delavcev ali delovnega procesa oziroma uporabo sredstev za delo do odprave nepravilnosti, če pri inšpekcijskem nadzoru ugotovi:

1. da delodajalec ni zagotovil brezhibnosti sredstev za delo in ustreznega delovnega okolja in delovnega procesa, kakor tudi njihove sprotne prilagoditve ob vsaki spremembi v delovnem procesu;
2. da zaradi sredstev za delo, delovnega postopka, delovnega okolja ali nezavarovanega območja grozi nevarnost za nezgodo delavcev;
3. da delodajalec delavcev ni usposobil za varno in zdravo delo;
4. da mu je zavezanec ali odgovorna oseba zavezanca onemogočil inšpekcijski pregled.

19. člen

(prepovedna odločba)

Inšpektor z odločbo prepove opravljanje dela delavcev ali delovnega procesa oziroma uporabo sredstev za delo do odprave nepravilnosti, če pri inšpekcijskem nadzoru ugotovi:

1. neposredno nevarnost za življenje delavcev;
2. da je delodajalec omogočil delo tujcu ali osebi brez državljanstva v nasprotju s predpisi, ki urejajo zaposlovanje tujcev;
3. da je delodajalec ali uporabnik, h kateremu so v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja in trg dela, posredovani delavci s strani delodajalca, ki opravlja dejavnost posredovanja dela delavcev uporabniku, omogočil delo delavcu v nasprotju s predpisi, ki urejajo trg dela;
4. zaposlitev na črno, če posebni predpisi določajo pristojnost inšpekciji za delo;
5. delo otrok, mlajših od 15 let starosti, v nasprotju s predpisi, ki urejajo delo otrok;
6. opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava v nasprotju z zakonom, ki ureja delovna razmerja.

20. člen

(opozorilo zavezancu)

V obrazložitvi odločbe iz 18. in 19. člena tega zakona je inšpektor dolžan opozoriti zavezanca na možnost izreka nadaljnjih ukrepov v primeru ponavljanja kršitev.

21. člen

(izrek ustne odločbe)

- (1) Odločba iz 18. in 19. člena tega zakona je pisna, lahko pa je tudi ustna.
- (2) Če je odločba ustna, inšpektor zavezancu izda pisno odločbo najpozneje v osmih dneh od dneva, ko je opravljeno inšpekcijsko nadzorstvo.
- (3) Zoper odločbo iz prvega in drugega odstavka tega člena je dovoljena pritožba v petnajstih dneh od dneva vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.

22. člen

(odložitev izvršitve odločbe)

- (1) Zavezanec lahko od inšpektorja zahteva odložitev izvršitve odločbe, če verjetno izkaže, da bi mu z izvršitvijo nastala težko popravljiva škoda, odložitev pa ne nasprotuje javni koristi in tudi ni nevarnosti, da bi zaradi odložitve izvršitve nastala nepopravljiva škoda. Zahtevi se priložijo ustrezna dokazila.
- (2) O zahtevi inšpektor izda sklep najpozneje v petih dneh od prejema zahteve.
- (3) Zoper sklep iz prejšnjega odstavka je dovoljena pritožba v petnajstih dneh od dneva vročitve.

23. člen

(pečatenje in prepoved dobave)

- (1) Inšpektor ima pravico pri zavezancu, pri katerem je več kot dvakrat v šestih mesecih ali večkrat v daljšem časovnem obdobju izdal odločbe iz 18. ali 19. člena tega zakona in ni odpravil ugotovljenih nepravilnosti, pečatiti sredstva za delo, delovne prostore ter delovišča ali druge prostore, v katerih se opravlja gospodarska ali negospodarska dejavnost.
- (2) Inšpektor označi pečat z žigom inšpekcije.
- (3) Pod pogoji iz prvega odstavka tega člena ima inšpektor pravico s sklepom določiti pravnim osebam, samostojnim podjetnikom posameznikom in posameznikom, ki samostojno opravljajo dejavnost, ki so pristojni za distribucijo električne energije, vode, plina ter za telekomunikacijske zveze, da se zavezancu ustavi dobava teh oziroma da se mu prekinejo telekomunikacijske zveze.
- (4) Subjekt iz prejšnjega odstavka mora sklep inšpektorja izvršiti najpozneje v treh dneh od dneva vročitve sklepa.
- (5) Ukrepi iz prvega in tretjega odstavka tega člena trajajo, dokler zavezanec ne odpravi nepravilnosti, ki so bile razlog za te ukrepe. Inšpektor je o prenehanju ukrepa dolžan takoj pisno obvestiti subjekt iz tretjega odstavka tega člena.

VI. Kazenske določbe

24. člen

- (1) Z globo od 4.500 do 20.000 eurov se kaznuje za prekršek zavezanec – pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik oziroma posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če:
 1. ne ravna v skladu z odločbo, izdano na podlagi prvega odstavka 16. člena;
 2. kljub prepovedi inšpektorja nadaljuje opravljanje delovnega procesa oziroma uporablja sredstva za delo (18. in 19. člen);
 3. odpečatiti sredstva za delo, delovne prostore ter delovišča ali druge prostore, v katerih se opravlja gospodarska ali negospodarska dejavnost (prvi odstavek 23. člena);
 4. poškoduje, odstrani ali opravi kakršnokoli dejanje v zvezi s pečatom oziroma žigom inšpekcije na pečatu (drugi odstavek 23. člena).
- (2) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se kaznuje za prekršek zavezanec, ki zaposluje do 10 delavcev – pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik oziroma posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka.
- (3) Z globo od 500 do 2.500 eurov se kaznuje za prekršek zavezanec posameznik, če stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.
- (4) Z globo od 350 do 2.000 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost ter odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti, če stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

25. člen

- (1) Z globo od 2.000 do 4.500 eurov se kaznuje zavezanec - pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik oziroma posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki:
 1. v osmih dneh inšpektorju ne poroča o izvršitvi odločbe (tretji odstavek 16. člena),
 2. ne ravna v skladu s sklepom, izdanim na podlagi drugega odstavka 17. člena.
- (2) Z globo od 200 do 1.500 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost ter odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

26. člen

- (1) Z globo od 3.000 do 6.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravljajo dejavnost, ki v treh dneh od dneva vročitve ne izvrši sklepa inšpektorja (četrti odstavek 23. člena).
- (2) Z globo od 350 do 2.000 eurov se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost ter odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

27. člen

Za prekršek iz tega zakona se sme v hitrem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom.

VII. Končne določbe

28. člen

- (1) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 38/94, 32/97, 36/00, 36/00-ZPDZC in 52/02-ZDU-1).
- (2) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Pravilnik o opravljanju strokovnega izpita in preizkusa strokovne usposobljenosti inšpektorja za delo (Uradni list RS, št. 13/95, 75/04 in 61/05), uporablja pa se do uveljavitve podzakonskega akta iz tretjega odstavka 9.člena tega zakona.

29. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Predlog zakona v 1. členu določa, kaj je vsebina zakonske ureditve. Ta zakon ureja pristojnost, organizacijo in vodenje Inšpektorata RS za delo, Svet inšpekcije dela, letno poročilo o delu inšpektorata, pogoje za opravljanje nalog, naloge in pooblastila inšpektorja, naloge in pogoje za opravljanje nalog strokovnega pomočnika, postopek pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora, ukrepe inšpektorja in druga vprašanja povezana z inšpekcijskim nadzorom.

K 2. členu:

Zakon o inšpekciji dela je postopkovni in organizacijski predpis, ki regulira delo inšpektorata za delo, medtem ko kršitve in kazni zanje določajo materialni predpisi, katerih izvajanje nadzoruje inšpektorat za delo. Od sprejema veljavnega Zakona o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 38/94, 32/97 in 36/00) se je pristojnost inšpektorata širila tudi na druga področja na podlagi novih ali spremenjenih materialnih predpisov. Glede na navedeno se v prvem odstavku 2. člena določa, da inšpektorat za delo opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov na področjih varnosti in zdravja pri delu, delovnih razmerij, minimalne plače, trga dela in zaposlovanja ter zaposlovanja in dela tujcev, sodelovanja delavcev pri upravljanju in stavk.

Z določilom, da inšpektorat za delo opravlja nadzor na navedenih področjih, če s predpisi ni drugače določeno, je izključena stvarna pristojnost inšpektorata za delo v zadevah, za katere je izrecno določena pristojnost drugih organov. Pristojnost inšpektorata za delo na področju delovnih razmerij je z Zakonom o delovnih in socialnih sodiščih (ZDSS-1) omejena s stvarno pristojnostjo delovnega sodišča v individualnih delovnih sporih. Ob upoštevanju 5. člena ZDSS-1 inšpektor za delo ne more odločati o zagotavljanju izvajanja delovne zakonodaje v primerih spora o sklenitvi, obstoju, trajanju in prenehanju delovnega razmerja ter v vseh primerih, ko gre za spor o pravicah, obveznostih in odgovornostih iz delovnega razmerja med delavcem in delodajalcem oziroma njihovimi pravnimi nasledniki ter v ostalih taksativno naštetih primerih iz 5. člena ZDSS-1. Glede na navedeno inšpektor odloča zlasti v primerih, ko obseg neke pravice ne bo sporen, v primeru spora pa nosilca pravice napoti na uveljavljanje pravice pred pristojnim delovnim sodiščem. Na področju varnosti in zdravja delavcev pri delu je stvarna pristojnost inšpektorata za delo v skladu z določbami Zakona in varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1) omejena s pristojnostmi Inšpektorata RS za energetiko in rudarstvo, ki izvaja nadzor pri opravljanju rudarskih del in podzemnih gradbenih del, ki se izvajajo z rudarskimi metodami, Uprave RS za pomorstvo, ki izvaja nadzor nad varnostjo in zdravjem pri delu na ladjah ter čolnih za gospodarske namene, ter inšpekcije za zračno plovbo, ki izvaja nadzor nad varnostjo in zdravjem pri delu članov posadk zračnih plovil.

Drugi odstavek določa, da inšpektorat za delo, poleg nalog inšpekcijskega nadzora na področjih, navedenih v prejšnjem odstavku, opravlja tudi inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb drugih materialnih zakonov in predpisov, če ti tako določajo (kot na primer Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, Zakon o socialnem varstvu, Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti, Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, Zakonu o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi, Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja, Zakonu o javni rabi slovenščine, Zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov, Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, Zakon o duševnem zdravju...).

K 3. členu:

Iz določbe 3. člena izhaja, da se za izvrševanje inšpekcijskega nadzora in za inšpektorja kot »lex specialis« primarno uporablja ta zakon. Glede vprašanj, ki niso posebej urejena v tem zakonu, se uporablja zakon, ki ureja inšpekcijsko nadzorstvo (ZIN) in zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP). Za posamezne inšpekcije, ki delujejo v okviru inšpektorata, pa se uporabljajo tudi določbe posebnih predpisov, ki urejajo nadzor teh inšpekcij.

K 4. členu:

Določba, ki zavezuje inšpektorat k nudenju strokovne pomoči v zvezi z izvajanjem zakonov in drugih predpisov, kolektivnih pogodb ter splošnih aktov iz njegove pristojnosti, ne predstavlja novosti glede na dosedanjo ureditev. Zaradi jasnejše opredelitve nalog inšpektorata pa se na novo določa, da inšpektorat nudi strokovno pomoč poleg opravljanja nalog inšpekcijskega nadzora.

K 5. členu:

Člen, ki ureja sodelovanje inšpektorata z zainteresirano javnostjo in drugimi organi, glede na veljavno ureditev ne prinaša vsebinskih novosti. Inšpektorat je pri svojem delu že doslej sodeloval in sodeluje z državnimi organi in drugimi javnimi in zasebnimi subjekti, ki delujejo na področjih iz pristojnosti inšpektorata, kakor tudi z združenji delavcev in delodajalcev. Poleg tega inšpektorat sodeluje tudi z raziskovalnimi in izobraževalnimi organizacijami ter s strokovnjaki na področju dela.

K 6. členu:

Predlog zakona na novo uvaja Svet inšpekcije dela kot tripartitno sestavljen strokovno-posvetovalni organ ministra, pristojnega za delo. Predvideno je, da bi imel Svet inšpekcije dela šest članov, in sicer: dva predstavnika vlade, pri čemer je en član predstavnik ministrstva, pristojnega za delo, drugi pa predstavnik inšpektorata, dva predstavnika sindikatov in dva predstavnika delodajalskih organizacij. Predlog zakona predvideva imenovanje članov sveta za obdobje petih let, pri čemer člane sveta iz sindikatov in delodajalskih organizacij imenuje minister na predlog Ekonomsko-socialnega sveta.

Z vključitvijo določb o Svetu inšpekcije dela predlagatelj zasleduje cilj predstavnikov sindikatov, da je treba povečati vpliv socialnih partnerjev na učinkovitost dela inšpektorata. Po oceni predlagatelja uvedba Sveta v smislu Konvencije MOD št. 81 predstavlja tudi izvedbo enega od ukrepov za zagotavljanje učinkovitega sodelovanja med službami inšpekcije in delodajalci ter delavci oz. njihovimi organizacijami. Kot izhaja iz petega in šestega odstavka 7. člena, so naloge Sveta opredeljene tako, da le-ta ne vpliva na delo inšpektorjev v konkretnih inšpekcijskih postopkih, ampak zgolj na načelni ravni spremlja izvajanje zakonodaje na področju dela inšpektorata ter sprejema stališča in priporočila za učinkovitejše delovanje organa, poleg tega pa je določeno, da se svet opredeli do letnega poročila o delu inšpektorata. Materialne in tehnične pogoje, potrebne za delovanje sveta, zagotavlja ministrstvo pristojno za delo. Organizacijo, način dela in odločanja pa svet uredi s poslovnikom.

K 7. členu:

Glede vsebine letnega poročila je v 5. točki prvega odstavka na novo določeno, da mora le-to vsebovati tudi podatke o vloženi prijavah, druge spremembe v 1., 2., 5. in 6. točki prvega odstavka so terminološke narave in ne vplivajo na vsebino letnega poročila, kot jo določa veljavni ZID.

S tretjim odstavkom je upoštevana pripomba Ministrstva za notranje zadeve o smiselnosti določbe, da se letno poročilo pošilja v obravnavo Državnemu zboru RS. Poročilo bo obravnavala Vlada RS najkasneje do 30.6. tekočega koledarskega leta in ga najkasneje v treh mesecih od dneva obravnave poslala Generalnemu direktorju Mednarodnega urada za delo. Vlada RS bo poročilo predložila tudi Ekonomsko-socialnemu svetu.

K 8. členu:

V prvem odstavku je določeno, da inšpekcijski nadzor, v mejah pristojnosti inšpektorata, opravlja inšpektor, pri čemer je eksplicitno poudarjeno načelo samostojnosti inšpektorja pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora, ki izhaja že iz 4. člena ZIN. Glavna naloga inšpektorja je, da zagotovi spoštovanje predpisov, kar lahko stori s svetovanjem in pomočjo (t.j. z ureditveno odločbo) ter s kaznovanjem. V zvezi s tem določba drugega odstavka 8. člena daje inšpektorju možnost, da glede na okoliščine primera in pooblastil po tem zakonu in drugih predpisih, prosto presoja glede svetovanja in pomoči ter izbire ukrepov. Takšna določba je skladna z določbo drugega odstavka 17. člena Konvencije št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini.

V praksi se prosta presoja pri izbiri ukrepov izvaja v skladu z načelom sorazmernosti, kjer pri izbiri ukrepov inšpektor ob upoštevanju teže kršitve izreče ukrep, ki je za zavezanca ugodnejši, če je s tem dosežen namen predpisa, pri pa tem pa inšpektorji pri opravljanju nalog s svojimi ukrepi merijo na varovanje javnega interesa.

K 9. členu:

Glede pogojev za opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora predlog zakona določa, da mora inšpektor imeti izobrazbo, določeno v predpisih, ki urejajo sistem javnih uslužbencev, najmanj pet let delovnih izkušenj in opravljen strokovni izpit za inšpektorja.

Inšpektor mora opraviti tudi posebni strokovni izpit, ki ga predpiše minister, pristojen za delo. Prav tako se mora inšpektor strokovno usposablјati in izpopolnjevati svoje znanje po programu inšpektorata.

K 10. členu:

Pooblastila, ki jih ima inšpektor pravico opraviti v inšpekcijskem nadzoru pri zavezancu, so urejena v zakonu, ki ureja inšpekcijski nadzor. Predlog zakona o inšpekciji dela pa kot »lex specialis« še dodatno določa, da ima inšpektor pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora tudi pravico, da naroči neodvisen odvzem vzorcev ali meritve v času, v delovnem prostoru ali v delovnem okolju, ki ga določi sam.

K 11. členu:

Obravnavani člen določa, pod katerimi pogoji in za koliko časa inšpektor lahko zaseže dokumentacijo, ki jo potrebuje za ugotavljanje resničnega stanja v obravnavani zadevi. Dokumentacijo lahko zaseže največ za 15 dni, če meni, da so očitno kršene pravice delavca oz. da obstaja sum prekrška ali hujših kršitev zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb ali splošnih aktov. O zasegu dokumentacije mora inšpektor zavezancu izdati potrdilo.

Zaseg dokumentacije na način kot je določen v določbi 11. člena omogoča inšpektorju, da takoj pridobi dokumentacijo, ki je pomembna za ugotavljanje dejanskega stanja in podlaga za ukrepanje, zavezancem pa onemogoča naknadno prirejanje ali spreminjanje dokumentacije. Iz praske inšpekcijskih nadzorov izhaja, da bi se sicer zavezanci inšpekcijskega nadzora ob poskusu zasega dokumentacije vedno sklicevali na oviranje dejavnosti, s čimer bi se postopki, sploh v primerih ugotavljanja zaposlovanja na črno in drugih podobnih primerih, zavlekli nedopustno dolgo. Odvzeta dokumentacija se praviloma nanaša na dokumentacijo povezano s kadrovskimi zadevami in dokumentacijo z vidika varnosti in zdravja pri delu, ki se neposredno ne tičeta delovnega procesa in ga ne ovirata. Narava te dokumentacije pa je takšna, da inšpektor z zasegom ne blokira poslovne dejavnosti zavezanca.

S takšno ureditvijo se torej želi izogniti neutemeljenim ugovorom zavezancev, ki so vloženi izključno z namenom zavlačevanja inšpekcijskega postopka, s čimer se neposredno vpliva na manjšo učinkovitost inšpektorata, saj ugovori vodijo v dodatno nepotrebno odločanje v postopku.

K 12

Člen na novo uvaja institut »strokovnega pomočnika«. Predlagatelj ocenjuje, da bi strokovni pomočniki lahko pomembno prispevali k večji učinkovitosti inšpektorata, saj bi na ta način povečali možnosti za hitrejšo obravnavo prijav, kar bi posledično vplivalo na zmanjšanje zaostankov. Vpeljava strokovnih pomočnikov bi potekala skladno s kadrovsko politiko vlade in dejanskimi javnofinančnimi zmožnostmi organa.

Predlog zakona v 12. členu strokovnega pomočnika opredeljuje kot uradno osebo, katere naloge so: nudenje strokovne pomoči iz 4. člena tega zakona, sprejemanje vlog in drugih pobud za začetek postopka. Strokovni pomočnik lahko opravlja tudi posamezna procesna dejanja v inšpekcijskem postopku, vendar le v skladu z usmeritvami in pod nadzorom inšpektorja, ki vodi postopek.

Strokovni pomočnik se pri opravljanju posameznih procesnih dejanj iz drugega stavka prvega odstavka izkazuje s pooblastilom glavnega inšpektorja, imeti pa mora najmanj srednjo splošno ali srednjo strokovno izobrazbo in opravljen strokovni izpit iz upravnega postopka.

K 13. členu:

Člen opredeljuje zavezanca (subjekt nadzora) tako, da je zavezanec po tem zakonu fizična ali pravna oseba ali drug subjekt, ki je dolžan ravnati v skladu s predpisi, za nadzor nad izvajanjem katerih je pristojen inšpektorat in pri katerem se uvede inšpekcijski postopek. Posamezni materialni predpisi različno opredeljujejo zavezance, poleg fizičnih in pravnih oseb, so to državni organi, lokalne skupnosti, podružnice tujega podjetja, konzularna predstavništva, itd.

K 14. členu:

Postopek nadzora s kasnejšim morebitnim izrekom ukrepa se začne po uradni dolžnosti zaradi zaščite javnega interesa oziroma koristi, ki je v zagotavljanju izvajanja zakonodaje iz pristojnosti inšpektorata. Navedeno pomeni, da inšpektorat v okviru svojih pooblastil samostojno presoja, ali bo na podlagi okoliščin, s katerimi se seznanil, začel postopek po uradni dolžnosti, ter da druge osebe nimajo pravnega sredstva, s katerim bi lahko izsilile začetek postopka nadzora, saj sam zakon določa, v katerih primerih se postopek uvede in vodi.

K 15. členu:

Pooblaščenim prekrškovnim organom, ki imajo pristojnosti po ZIN, izvajajo prekrškovne postopke s predhodno uvedenim upravnim inšpekcijskim postopkom. Ta dva postopka, upravni inšpekcijski in prekrškovni, sta po naravi različna postopka, ki se izvajata vzporedno, kadar ugotovljeno dejansko stanje kršitve predpisov v izvornem upravnem inšpekcijskem postopku predstavlja prekršek. Upravni organi, ki so hkrati tudi prekrškovni, ne nastopajo samo kot prekrškovni po Zakonu o prekrških¹ (ZP-1), ampak mora biti ugotovljeno dejansko stanje rezultat izvedenega ugotovitvenega in dokaznega postopka v upravnem nadzoru. Uvedeni upravni inšpekcijski postopek se konča z upravno odločbo oziroma sklepom o ustavitvi ali zapisnikom po ZIN, vzporedni prekrškovni postopek pa s prekrškovnimi akti, pri čemer se nekatera procesna dejanja lahko opravijo za namene obeh postopkov. Ker ima Inšpektorat RS za delo kot inšpekcijski organ tako upravna kot prekrškovna pooblastila in dejansko stanje stan lahko predstavlja tako kršitev predpisov in podlago za upravno ukrepanje kot prekršek, se uvedeni inšpekcijski postopek v primeru prekrška šteje tako za upravnega kot prekrškovnega in se zaključi z izrekom za obe področji.

Na podlagi navedenega se za racionalnejše in bolj ekonomično postopanje inšpektorjev zapisnik dopolnjuje s podatki, ki so potrebni za uspešno izvedbo prekrškovnega postopka v skladu z Zakonom o prekrških, zlasti s podatki o:

- kršitelju fizični osebi - osebno ime, EMŠO, če je fizična oseba, tujec, pa datum in kraj rojstva, državljanstvo, prebivališče, za odgovorno osebo tudi zaposlitev;
- za pravno osebo ime in sedež ter matično številko;
- kraj in čas storitve prekrška;
- pravno opredelitev prekrška.

V zvezi s pomanjkljivostmi, ki izhajajo iz praktičnih vidikov inšpekcijskega nadzora, je treba zapisnik o opravljenem nadzorstvu dopolniti tudi v naslednjih alinejah:

- podatki o ugotovljenem dejanskem stanju;
- podatki o pooblaščenih uradni osebi, ki opravlja nadzor ter o drugih osebah, prisotnih pri nadzoru.

K 16. členu:

Inšpektor ima po opravljenem inšpekcijskem nadzorstvu pravico in dolžnost z odločbo odrediti, da z dejanjem, opustitvijo dejanja oziroma z aktom, v roku, ki ga določi inšpektor, zavezanec zagotovi

¹ Uradni list RS, št. 7/03, s spremembami

izvajanje zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb ter splošnih aktov iz svoje pristojnosti. Navedeni ukrep je v praksi praviloma posledica opravljenega inšpekcijskega nadzora.

K 17. členu:

Če inšpektor pri opravljanju inšpekcijskega nadzora ugotovi, da obstaja individualni delovni spor, za katerega je pristojno delovno sodišče, opozori delavca, da lahko uveljavlja svoje pravice pred pristojnim delovnim sodiščem. S tovrstnim ravnanjem se oškodovanec opomni na individualno pravico do uveljavljanja pravnega varstva, saj je namen postopka inšpekcijskega nadzora varovanje javnega interesa in šele s tem posledično varovanje interesov pravnih in fizičnih oseb. V primerih, ko zaradi spora inšpektorjeva pristojnost ne bo podana (v skladu z Zakonom o delovnih in socialnih sodiščih je za odločanje v individualnih delovnih sporih pristojno delovno sodišče), inšpektor opozori delavca na možnost uveljavljanja sodnega varstva pravic.

V primerih, ko inšpektor presodi, da je to potrebno za varovanje pravic drugih oseb, delodajalcu s sklepom odredi, da o ugotovitvah inšpekcijskega nadzora in izrečenih ukrepih pisno seznaniti delavce na pri delodajalcu običajen način ter sindikat ali svet delavcev ali delavskega zaupnika pri delodajalcu. Za opustitev tega ravnanja je v kazenskih določbah predvidena sankcija.

K 18. členu:

Pri fakultativni prepovedni odločbi se dodaja možnost izdaje le-te tudi v primerih, ko delodajalec delavcev ni usposobil za varno in zdravo delo. Usposabljanje delavcev za varno delo, je ena izmed najbolj pomembnih dolžnosti delodajalca in obenem pravica in dolžnost delavca. Nadzor nad usposobljenostjo delavcev za varno delo ni le ugotavljanje ali delodajalec razpolaga z dokumentacijo o usposobitvi delavcev, ampak tudi ugotavljanje - preverjanje ustreznosti programa usposabljanja, ki mora biti prilagojen posebnostim delovnega mesta, kot tudi ugotavljanje – preverjanje, ali so delavci dejansko usposobljeni za varno delo. Inšpektor ima pooblastilo, da odredi potrebno uskladitev programa usposabljanja in odredi preizkus teoretične in praktične usposobljenosti za delavce (38. člen Zakona o varnosti in zdravju pri delu).

K 19. členu:

Inšpektor z odločbo prepove delodajalcu opravljanje delovnega procesa oziroma uporabo sredstev za delo do odprave nepravilnosti, če pri inšpekcijskem nadzorstvu ugotovi taksativno naštetih oblike kršitev.

Člen se deloma usklajuje s spremembami predpisov, ki opredeljujejo določene vrste ravnanja (1., 2. in 4. točka) in se v tem delu vsebinsko ne spreminja, hkrati pa uvaja nove možnosti izdaje prepovedne odločbe, ko gre za opravljanje dela, ko se to v skladu z zakonodajo ne sme opravljati. Gre za primere, ko inšpektor ugotovi nezakonito posredovanje dela delavcev uporabnikom v nasprotju s predpisi, ki urejajo delovna razmerja in trg dela, delo otrok, mlajših od 15 let in opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava v nasprotju z zakonom, ki ureja delovna razmerja.

K 20. členu:

V obrazložitvi prepovedne odločbe je inšpektor z namenom preventivnega učinka dolžan opozoriti zavezanca na možnost izreka nadaljnjih ukrepov v primeru ponavljanja kršitev.

K 21. členu:

Člen določa možnost izdaje ustne odločbe v primerih iz 18. in 19. člena tega zakona. V teh primerih gre za hujše kršitve, ob katerih inšpektor za delo lahko ali mora prepovedati zavezancu delo delavcev, oziroma prepovedati delovni proces ali uporabo sredstev za delo. Prepoved mora biti praviloma takojšnja, zato je dana možnost inšpektorju, da o tem odloči z ustno odločbo.

Prepuščanje ureditve izdaje ustne (prepovedne) odločbe zgolj ureditvi iz ZUP inšpektorju za delo ne daje zadostne podlage za ukrepanje v vseh možnih primerih, ko je takšen ukrep glede na naravo kršitve upravičen.

Tako npr. ZUP² daje zadostno podlago za izdajo ustne odločbe le v primeru izdaje prepovedne odločbe iz 1. točke 19. člena ZID, ne pa tudi npr. primerih iz naslednjih točk 19. člena ZID:

2. da je delodajalec omogočil delo tujcu ali osebi brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev,
3. da je delodajalec ali uporabnik, h kateremu so v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja in trg dela, posredovani delavci s strani delodajalca, ki opravlja dejavnost posredovanja dela delavcev uporabniku, omogočil delo delavcu v nasprotju s predpisi, ki urejajo trg dela,
4. zaposlitev na črno, če posebni predpisi določajo pristojnost inšpekciji za delo,
5. delo otrok, mlajših od 15 let starosti v nasprotju s predpisi, ki urejajo delo otrok,
6. opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava v nasprotju z zakonom, ki ureja delovna razmerja.

V navedenih primerih gre za nedopustno ravnanje, ki nima zakonske podlage in ga je treba prepovedati do odprave nepravilnosti. Ker je odprava nepravilnosti na način, da bo delo v zgoraj navedenih primerih možno nadaljevati, negotova, je treba tovrstno delo takoj prepovedati. Če inšpektor v teh primerih ne bi imel posebne podlage za izdajo ustne odločbe, bi torej moral izdati pisno odločbo, ki zavezanca formalno zavezuje šele z vročitvijo po pravilih splošnega upravnega postopka in bi kršitelj lahko za nedoločljiv čas (oviranje postopka, izogibanje vročitvi ipd.) nadaljeval z opravljanjem nezakonite aktivnosti.

Inšpektor mora v primeru izdaje ustne odločbe zavezancu izdati pisno odločbo najpozneje v 8 dneh, od dneva ko je opravljeno inšpekcijsko nadzorstvo. Zoper odločbo je dovoljena pritožba v petnajstih dneh od dneva vročitve. Pritožba pa ne zadrži izvršbe.

K 22. členu:

Zavezanec lahko od inšpektorja zahteva odložitev izvršitve odločbe. Rok za izdajo sklepa o zahtevi zavezanca za odložitev izvršbe je 5 delovnih dni od dneva, ko je inšpektorat prejel zahtevo za odložitev izvršbe.

Odlog izvršitve odločbe po ZID-1 se nujno ne nanaša na vloženo pravno sredstvo, saj zavezanec praviloma ne želi izpodbijati izdane odločbe, temveč želi zgolj podaljšanje roka za izpolnitev, zato je ustrezno da je za ta namen vzpostavljena pravna podlaga za podaljšanje roka za izvršitev. Gre za ureditev ki se v primerjavi z veljavnim ZID vsebinsko ne spreminja.

K 23. členu:

Člen ureja možnost pečatenja sredstev za delo, delovnih prostorov ter delovišč ali drugih prostorov, v katerih se opravlja gospodarska ali negospodarska dejavnost kot tudi prekinitve distribucije električne energije, vode, plina ter telekomunikacijskih zvez. Za razliko od veljavne ureditve, ko niso določeni kriteriji, kdaj se izreče ukrepe pečatenja in prekinitve distribucije, se s predlogom zakona opredeljujejo ti ukrepi kot ukrepi stopnjevalne narave, saj se izrečejo v primerih, ko zavezanec po predhodno izdanih prepovednih odločbah (več kot dvakrat v 6 mesecih ali večkrat v daljšem časovnem obdobju) ni odpravil ugotovljenih nepravilnosti.

K 24. - 27. členu:

Globe za prekrške v predlogu zakona so urejene v skladu s 17. členom Zakona o prekrških in določene v razponu. Navedene so v razponu in se izrečejo za prekrške, ki jih določajo ti členi.

² Po ZUP je možno ustno odločbo izdati v primerih, ko gre za nevarnost za življenje in zdravje ljudi, javni red in mir, javno varnost ali za premoženje večje vrednosti.

Inšpektor ima pooblastilo, da v hitrem postopku izreče globo v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, a kljub temu, znotraj predpisanega razpona.

K 28. - 29. členu:

Določbi predloga zakona urejata prenehanje veljavnosti obstoječega Zakona o inšpekciji dela ter prenehanje veljavnosti Pravilnika o opravljanju strokovnega izpita in preizkusa strokovne usposobljenosti inšpektorja za delo, pri čemer pa se Pravilnika o opravljanju strokovnega izpita in preizkusa strokovne usposobljenosti inšpektorja za delo uporablja do izdaje podzakonskega akta iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

/

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

/

VI. PRILOGE

- Soglasje Ministrstva za finance
- Mnenje Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
- Osnutek pravilnika o opravljanju posebnega strokovnega izpita inšpektorja v Inšpektoratu Republike Slovenije za delo